

Cynllun Gwella Hawliau Tramwy

Cynllun Gwella Hawliau Tramwy

Llun clawr – Dyffryn Tywi o Eglwys Llangunnor
Cover photo – Tywi Valley from Llangunnor Church
© Hawlfraint / Copyright Eirian James

Lluniau / Celfyddyd Ddarluniol / Delweddau
Photographs / Illustrative Artwork / Images

© Hawlfraint / Copyright
Uned Adloniant a Mynediad Cefn Gwlad Cyngor Sir Caerfyrddin
Countryside Recreation and Access Unit Carmarthenshire County Council

Am fwy o wybodaeth ynglŷn â'r Cynllun yma neu os ydych am gopi o'r Cynllun ar cryno-ddisc, cysylltwch yn uniongyrchol gyda un o'r swyddogion isod os gwelwch yn dda: -

For more information relating to this Plan or if you require a copy of the Plan on a CD, please contact one of the officers below directly: -

Eirian James
Rheolwr Uned Adloniant a Mynediad Cefn Gwlad
Countryside Recreation and Access Manager
EWJames@carmarthenshire.gov.uk

neu/or

Gary Carlsen
Uwch Swyddog Hawliau Tramwy
Senior Rights of Way Officer
GCarlsen@carmarthenshire.gov.uk

UNED ADLONIAID A MYNEDIAD CEFN GWLAD
ADFYWIO A HAMDDEN
CYNGOR SIR CAERFYRDDIN
PARC COETIR MYNYDD MAWR
HEOL HIRWAUN OLAU
Y TYMBL
LLANELLI
SIR GAERFYRDDIN
SA14 6HU

[E-bost hamdden@sirgar.gov.uk](mailto:E-bost_hamdden@sirgar.gov.uk)

FFÔN / TELEPHONE (01269) 843911

COUNTRYSIDE RECREATION AND ACCESS UNIT
REGENERATION AND LEISURE
CARMARTHENSHIRE COUNTY COUNCIL
MYNYDD MAWR WOODLAND PARK
HEOL HIRWAUN OLAU
TUMBLE
LLANELLI
CARMARTHENSHIRE
SA14 6HU

[Email leisure@carmarthenshire.gov.uk](mailto:Email_leisure@carmarthenshire.gov.uk)

FFÔN / TELEPHONE (01269) 843911

Rhagair

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin wedi gwneud ymrwymiad cryf i'w rwydwaith hawliau tramwy. Dros y blynyddoedd diwethaf rydym wedi cymryd camau sylweddol i wella'r rhwydwaith ond mae llawer i'w wneud o hyd. Mae proses y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy, sy'n un o ofynion Llywodraeth Cynulliad Cymru, yn rhan hanfodol o gyfeiriad a graddfa'r gwaith a gyflawnir yn y dyfodol ar fynediad i gefn gwlad, ac mae'n rhoi golwg tymor hir ar bolisiau a chamau gweithredu.

Dyma Gynllun Gwella Hawliau Tramwy cyntaf Sir Gaerfyrddin ac mae'n gosod y sefyllfa o ran yr angen am fynediad i gefn gwlad yn y degawd nesaf. Er gwaethaf y teitl swyddogol nid dim ond â'r 2200km (1375 milltir) o hawliau tramwy (llwybrau troed, llwybrau ceffyl a chilffyrdd) y mae'r cynllun yn ymdrin – mae hefyd yn cwmpasu'r amrywiaeth o barciau gwledig, parciau coetir, safleoedd picnic, gwarchodfeydd natur, gwlad agored a chyfleoedd mynediad eraill i gefn gwlad yn y Sir, sy'n cael eu gweithredu gan y Cyngor Sir ac eraill.

Rydym eisoes wedi dosbarthu Adroddiad Asesu (Rhagfyr 2006) a Chynllun Gweithredu drafft (Gorffennaf 2007) ac wedi ystyried yr ymatebion a wnaed i'r dogfennau hynny. Mae'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy terfynol hwn yn dod â'r dogfennau hynny at ei gilydd i sefydlu'r camau gweithredu a'r polisiau a'r blaenoriaethau ar gyfer gwneud gwelliannau i'r rhwydwaith mynediad a'i reoli.

Hoffwn ddiolch i bob un sydd wedi cyfrannu at baratoi'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy. Mae yna eisoes gyfleoedd eang i fwynhau cefn gwlad. Bydd gwell mynediad yn eich galluogi i fynd allan, cael ymarfer corff a mwynhau atyniadau diamheuol Sir Gaerfyrddin – mae'n golygu defnyddio cyfleusterau lleol fel opsiwn iachach, a mwy cynaliadwy o safbwynt amgylcheddol, i bob carfan o gymdeithas, yn cynnwys y llu ohonom sydd ag anableddau o ryw fath.

Y Cyngorydd Sir Clive Scourfield
Yr Aelod o'r Bwrdd Gweithredol dros Adfywio a Hamdden
Cyngor Sir Caerfyrddin

Rhagair

Fel Cadeirydd Fforwm Mynediad Lleol am Sir Gaerfyrddin (o'r dechrau) o dan y Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000, rwyf yn croesawu'r cyfle ar ran aelodau o'r Fforwm i ysgrifennu'r cyflwyniad i'r Cynllun yma sydd yn gosod yr agenda a'r nod am fynediad i gefn gwlad o fewn y Sir am y llawer o flynyddoedd i ddod.

Mae'r mynediad yma i gerddwyr, marchogwyr a beicwyr ar hyd hawliau tramwy i drefi, pentrefi, parciau gwledig, safleoedd picnic a phob math o gyfleoedd hamddenol ac adloniant.

Bydd y mynediad yma yn hanfodol wrth i gynhesu hollfrydol a chyfnewidiad hinsoddol neud trafaelu mewn ceir yn fwy anodd a drud. Fydd angen i'r Fforwm arholi'r Cynllun yma yn flynyddol ac i neud unrhyw newid amserol neu amodol o bryd i bryd. Mae gan pob aelod o'r cyhoedd yr hawl i fynychu sesiynau'r Fforwm i arsyllu'r wahanol trafodaeth ac i ofyn cwestiynau perthnasol ynglŷn â'r argymhellion o'r Fforwm sydd yn mynd ymlaen i'r Cyngor Sir i ystyried.

Defnyddiwch yr hawl i gyfranogi yn eich cynllun mynediad chi.

Geoffrey D. V. Williams
Cadeirydd
Fforwm Mynediad Lleol Sir Caerfyrddin

1. Rhagymadrodd

1.1 Mae gan Gyngor Sir Caerfyrddin fel Awdurdod Priffyrdd ddyletswydd dan adran 130 o Ddeddf Priffyrdd 1980 i fynnu a diogelu hawliau'r cyhoedd i ddefnyddio a mwynhau unrhyw briffordd y mae'n awdurdod priffyrdd drosti..."

1.2 Mae Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000 yn rhoi dyletswydd ar bob awdurdod priffyrdd i gynhyrchu Cynllun Gwella Hawliau Tramwy ar gyfer ei ardal.

1.3 Y cynllun strategol 10 mlynedd hwn yw'r prif gyfrwng a ddefnyddir gan y Cyngor i nodi'r newidiadau sydd i gael eu gwneud o ran rheoli a gwella'r rhwydwaith hawliau tramwy lleol. Bydd hynny'n sicrhau gwell darpariaeth i gerddwyr, beicwyr, marchogion, pobl sydd â phroblemau symudedd, defnyddwyr cerbydau modur, mewn cysylltiad â'r rhwydwaith priffyrdd ehangach.

1.4 Wrth lunio'r cynllun, mae'n ofynnol i'r Cyngor asesu:

- i ba raddau y mae'r hawliau tramwy cyhoeddus yn diwallu anghenion y cyhoedd ar hyn o bryd a'r anghenion tebygol i'r dyfodol;
- y cyfleoedd y mae hawliau tramwy cyhoeddus yn eu darparu ar gyfer ymarfer corff a mathau eraill o adloniant a mwynhad awyr agored;
- hygyrchedd hawliau tramwy cyhoeddus i bobl ddall neu rannol ddall ac eraill sydd â phroblemau symudedd.
- Bydd y cynllun hefyd yn ystyried hawliau tramwy yng nghyd-destun cyfleoedd eraill i'r cyhoedd gael mynediad i gefn gwlad.

1.5 Bydd Cynllun Gwella Hawliau Tramwy Sir Gaerfyrddin yn ymdrin â'r Sir gyfan ar wahân i'r rhan honno (y Mynydd Du gan mwyaf) sy'n rhan o Barc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog. Ar hyn o bryd mae cytundeb asiantaeth rhwng Cyngor Sir Caerfyrddin a Pharc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog sy'n rheoli ac yn cynnal a chadw'r rhwydwaith hawliau tramwy o fewn ffiniau'r Parc. Yn yr ardal honno y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy perthnasol fydd yr un a baratuir gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog. (Gweler atodiad 2)

1.6 Gweler dros y tudalen y prif gamau ar gyfer paratoi Cynllun Gwella Hawliau Tramwy Sir Gaerfyrddin:

Crynodeb o'r camau yn y gwaith o gynhyrchu Cynllun Gwella Hawliau Tramwy Sir Gaerfyrddin:

2. ASESIADAU'R CYNLLUN GWELLA HAWLIAU TRAMWY – CRYNODEB O'R MATERION

2.1 Wrth baratoi'r Adroddiad Asesu, ymchwiliwyd i faterion sy'n effeithio ar y rhwydwaith hawliau tramwy cyhoeddus, yn ogystal ag i fuddiannau ehangach yn ymwneud â mynediad i gefn gwlad a hawliau tramwy cyhoeddus, y ddarpariaeth llwybrau bresennol a'r defnydd a'r galw yn lleol. Gellir gweld y prif ganfyddiadau yn yr adrannau canlynol – mae crynodeb o'r materion ym mharagraff 2.117 (Crynodeb o'r Materion Cadarnhaol a Negyddol ar gyfer y System Hawliau Tramwy/Mynediad).

2.2 Y POLISI A'R CYD-DESTUN STRATEGOL

2.3 Sir Gaerfyrddin yw'r sir fwyaf ond dwy yng Nghymru, yn ymledu dros ryw 2,394 cilometr sgwâr (11.5% o holl dirfas Cymru). Mae 65% o'r 178,043 sy'n byw yn y sir (amcangyfrif 2006) yn byw yn y de ac yn nwyrain y sir.

2.4 Mae mynd i gefn gwlad yn un o'r mathau mwyaf poblogaidd o adloniant ym Mhrydain. Gellir ei wneud gan bobl o bob oed ac ym mhob tywydd. Profwyd bod cysylltiad â natur yn ddylanwad positif ar les pobl mewn nifer o ffyrdd, megis cael gwared â blinder meddyliol, gwella iechyd a ffitrwydd yn gyffredinol a gall gael effaith seicolegol lesol ar oedolion a phlant.

2.5 Mae'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy yn ddogfen sy'n cymryd ei lle yng nghanol amryw o strategaeth a chynlluniau eraill a gyhoeddir ar lefel leol, ranbarthol a chenedlaethol. Mae'n bwysig bod y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy yn integreiddio gyda'r holl bolisiau perthnasol eraill fel trafnidiaeth, iechyd, amgylchedd, twristiaeth etc. Cafodd amrywiaeth eang o strategaethau cenedlaethol a ranbarthol eu hadolygu fel rhan o broses y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy, gan roi cyd-destun pwysig ar gyfer paratoi'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy.

2.6 Bydd y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy yn effeithio ar nifer o feysydd polisi eang, gan gynnwys:

- a. Iechyd – mae'r angen am wella iechyd y boblogaeth gyfan yn rheswm pwysig dros wella a chynnal y rhwydwaith. Mae modd sicrhau ffyrdd iachach o fyw drwy wneud mwy o ddefnydd o'r rhwydwaith hawliau tramwy a'r mynediad cysylltiedig i gefn gwlad.
- b. Cynaliadwyedd – yr angen am weithredu i ddylanwadu ar effeithiau'r dyfodol ar yr amgylchedd ac effaith y newid yn yr hinsawdd. Nid yw defnyddio'r rhwydwaith hawliau tramwy yn cael braidd ddim effaith niweidiol; yn hytrach mae'r effeithiau'n rhai cadarnhaol yn aml.
- c. Yr effaith economaidd – mae gan y rhwydwaith mynediad ran bwysig i'w chwarae i sicrhau manteision i ymwelwyr a gwella ansawdd byw yn y sir. Cydnabyddir bod gwerth economaidd y rhwydwaith hawliau tramwy ar y cyfan yn uchel iawn. Dangosodd adroddiad gan Gyngor Cefn Gwlad Cymru yn 2003 bod gwerth economaidd blyneddol y rhwydwaith i Gymru yn £548 miliwn, sy'n cynrychioli tua £40 miliwn yn Sir Gaerfyrddin.
- d. Trafnidiaeth – mae iddo gysylltiad agos â materion cynaliadwyedd, drwy hyrwyddo dulliau amgenach o deithio.
- e. Twristiaeth – dyfeisiwyd y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy i wella manteision y rhwydwaith hawliau tramwy i'r diwydiant twristiaeth, a gydnabyddir yn eang erbyn hyn yn enwedig yn dilyn cyfyngiadau a osodwyd ar y sir yn ystod Clwy'r Traed a'r Genau. Gall argaeledd y rhwydwaith hawliau tramwy fod o fudd mawr i dwristiaeth a bydd yn effeithio felly ar gyflogaeth a'r economi.
- f. Treftadaeth – mae'r rhwydwaith mynediad yn darparu ar gyfer ymwneud yn agos â diwylliant a'r dirwedd hanesyddol a'u mwynhau.
- g. Gall defnyddio'r rhwydwaith wneud gwahaniaeth mawr i allu pobl i fwynhau eu hamser hamdden.
- h. Mae gan y Cynllun gysylltiad hefyd â strategaethau a rhaglenni eraill y Cyngor Sir gan gynnwys y Strategaeth Gorfforaethol, y Cynllun Gwella, y Strategaeth Gymunedol, y Cynllun Datblygu Unedol/ymgyngoriadau ar geisiadau cynllunio, cynlluniau trafnidiaeth, y Strategaeth Feicio etc.

*Mynediad lleiaf cyfyngol ar ran
o Llwybr Mynediad Arfordirol
Cymru – Lacharn
© Hawlfraint John Hollies*

2.7 Mae cysylltiad mawr eisoes rhwng gwaith gwella'r Cyngor â'r agendâu ehangach ac mae'r rhan fwyaf o gyrff grant yn mynnu bod yn rhaid rhoi sylw i'r cydgyssylltiadau hyn.

2.8 Bydd y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy yn rhan annatod o'r Weledigaeth Hamdden ar gyfer y sir, drwy wella a hyrwyddo mynediad i gefn gwlad ac ardaloedd trefol er budd cymunedau lleol a phob defnyddiwr, yn unol â chyfartaleddau Cymru.

“Sir Gaerfyrddin sy'n lle gwyh i bobl fyw a gweithio ynddo, ymweld ag ef a'i fwynhau yw ein gweledigaeth ar gyfer 2011. Caiff y weledigaeth hon ei gwireddu drwy ddefnyddio Hamdden fel y cyfrwng i hyrwyddo hunaniaeth a diwylliant unigryw'r sir, gan wneud yn fawr o'i hadnoddau naturiol”.

2.9 Mae'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy wedi cael ei sgrinio i weld a oes angen Asesiad Amgylcheddol Strategol o dan Reoliadau Asesiadau Amgylcheddol o Gynlluniau a Rhaglenni (Cymru) 2004. Dangosodd nodweddion y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy a'i effaith ar yr amgylchedd nad oes angen Asesiad, fel y nodir yn adrannau 2.12 i 2.16 o'r Canllaw Ymarferol o'r Gyfarwydeb Asesiad Amgylcheddol Strategol (AAS), (LICC/ODPM Medi 2005).

2.10 Y MAP DIFFINIOL O'R HAWLIAU TRAMWY CYHOEDDUS

2.11 Yn Nhabl 1 isod ceir manylion am nifer a hyd y llwybrau a gofnodwyd yn Sir Gaerfyrddin. Nid oes ond dau awdurdod lleol yng Nghymru â mwy o rwydwaith na Sir Gaerfyrddin. Nid oes Ffyrdd a Ddefnyddir fel Llwybrau Cyhoeddus na Chilffyrdd Cyfyngedig yn Sir Gaerfyrddin.

Tabl 1.

Dosbarthiad	Nifer o Lwybrau (heb gynnwys PCBB)	Kms. (heb gynnwys PCBB)	% o hyd y rhwydwaith
Llwybr troed (Ar droed yn unig)	2981	2086.7km 1304 milltir	93.3%
Llwybr ceffylau (Ar droed, ar gefn ceffyl, ar feic pedal)	122	85.4km 53 milltir	3.8%
Chilffyrdd sydd ar agor i unrhyw draffig, gan gynnwys cerbydau modur	92	64.4km 40 milltir	2.9%
Cyfanswm	3195	2236.5km 1397 milltir	100%

2.12 Mynediad Llinol Arall

2.13 Yn ogystal â'r uchod, mae:

- a. Oddeutu 170 o Ffyrdd Annosbarthedig (a elwir yn aml yn "Lonydd Gwyrdd") sydd â hawliau mynediad i gerbydau, sef tua 150 cilometr o ffyrdd sy'n bennaf heb wyneb arnynt ac sy'n chwarae rhan bwysig yn y ddarpariaeth o lwybrau hamdden, ar gyfer pob defnyddiwr.
- b. Ffyrdd beiciau a ddarparwyd fel rhan o'r Rhwydwaith Beicio Cenedlaethol, gan gynnwys darnau oddi ar y ffordd ym Mharc Arfordirol y Mileniwm (25 km) a Llanelli-Cross Hands (19 km.)
- c. Tua 50 km o Fynediad Caniataol ar Gynlluniau Tir Gofal/Amaeth-Amgylcheddol, ar gyfer cerddwyr yn bennaf.
- d. "Ffyrdd Coll" – dyma lwybrau nad ydynt yn cael eu dangos ar y Map Diffiniol cyfredol neu ar y Rhestr o Strydoedd, ond a all fod â hawliau cyhoeddus ar gyfer amryw o ddefnyddwyr.

2.14 Cafodd y "Map Diffiniol a'r Datganiad o Hawliau Tramwy Cyhoeddus ar gyfer Sir Gaerfyrddin" ei gyhoeddi ym mis Mehefin 1973. Drwy gydol y broses cynhyrchwyd dogfennau cyfreithiol cywir a manwl sydd erbyn hyn yn archif werthfawr o ran materion yn ymwneud â'r Map Diffiniol. Rhwng 1973 ac 1983 cynhaliodd y Siroedd blaenorol "Adolygiad Arbennig Cyfyngedig o'r map Diffiniol" i ailddosbarthu llwybrau a gofrestrwyd yn wreiddiol yn Ffyrdd a Ddefnyddir fel Llwybrau Cyhoeddus.

2.15 Mae'r Map Diffiniol a'r Datganiad yn cael ei adolygu'n barhaus. Ers 1996 mae'r Cyngor Sir wedi prosesu 114 cais i addasu'r Map Diffiniol a mwy na 160 o Orchmynion Digwyddiad Cyfreithiol. Mae pob digwyddiad cyfreithiol llwyddiannus wedi bod yn destun Gorchymyn Addasu Digwyddiad Cyfreithiol.

2.16 Er bod y Map Diffiniol ar gyfer y sir efallai'n weddol ddiweddar o gymharu â Map rhai awdurdodau eraill, mae swmp sylweddol o waith yn aros i'w wneud ar orchmynion sydd heb eu prosesu. Ar gyfartaledd, mae'r Cyngor yn derbyn 60 cais y flwyddyn i addasu'r Map Diffiniol, ac mae'n debygol y bydd mwy o alw yn y dyfodol. O ystyried yr adnoddau sydd ar gael iddo, nid yw'r Cyngor yn debygol o fedru prosesu dim mwy na 40 cais am orchmynion y flwyddyn. Oherwydd y lefelau staffio yn y gorffennol, mae swmp o geisiadau a gorchmynion y gofynnwyd amdanynt yn fewnol wedi cronni (tua 190) ac maent yn cynyddu o hyd.

2.17 Hefyd, mae angen ystyried ceisiadau posibl am "Ffyrdd Coll". Ffyrdd yw'r rhain a allai fod wedi cael statws cyhoeddus, ond sydd heb eu cofrestru ac sydd heb eu hawlio o'r blaen. Amcangyfrifir bod tua 150 o ffyrdd yn Sir Gaerfyrddin sydd naill ai heb eu cofrestru neu wedi eu cofrestru ond sydd â hawliau uwch na'r rhai a gofnodwyd. Ychydig iawn o geisiadau a ystyriwyd hyd yma.

2.18 At y dyfodol, bwriedir y bydd y Map Diffiniol ar gael ar ffurf ddigidol i fod yn fwy effeithiol ac er mwyn ei roi ar wefan y Cyngor. I gyd-fynd ag ef bydd pecynnau electronig o ganllawiau a ffurflenni cais a bydd yn rhan o system reoli gyfrifiadurol (System Rheoli Mynediad yng Nghefn Gwlad).

2.19 Hefyd, bu cynnydd yn nifer y problemau sy'n ymwneud â rhwystrau ar y tir, nad ydynt, lawer ohonynt, wedi cael eu datrys hyd heddiw. Gall gorfodi mynediad fod yn broses faith ac ar hyn o bryd ni all y staff ymchwilio a datrys pob cwyn a ddaw i law.

2.20 Ar y cyfan, amcangyfrifir y bydd angen o leiaf 3 aelod ychwanegol o staff i ddiwallu anghenion y Map Diffiniol a'r gweithdrefnau perthnasol ar rwystrau.

2.21 GWELLIANNAU

2.22 Yn ddiweddar, mae'r ymdrechion wedi canolbwyntio yn bennaf ar wella'r rhwydwaith gyda chymorth grant. Yn 2003 sefydlwyd Gwasanaeth y Parcmyn Cefn Gwlad ac ariannwyd 4 Parcmon Cefn Gwlad newydd parhaol o'r cynnydd yn y gyllideb yn sgil Deddf Hawliau Mynediad i Gefn Gwlad a ffynonellau Cyngor Sir Gaerfyrddin. Y bwriad oedd gwneud gwaith sylweddol ar lawr gwlad a fyddai, dros gyfnod o 3-5 mlynedd, yn arwain at welliannau sylweddol yn y rhwydwaith hawliau tramwy. Roedd y pwyslais ar raglen o welliannau oedd yn flaenoriaeth a chwiliwyd am grantiau lle bynnag yr oedd modd i chwyddo'r cronfeydd.

2.23 Cyflawnwyd llawer ers yr adolygiad yn 2003:

- Roedd 334 o Hawliau Tramwy (316 kms / 196 milltir) wedi cael eu clirio hyd at fis Mawrth 2006 (288 llwybr troed; 17 llwybr ceffyl; 19 cilffordd/ffordd ddi-ddosbarth; 8 llwybr arall a 2 lwybr caniatol.
- Gwnaed gwaith ar lwybrau cerdded gan gynnwys Llwybr Arfordir ac Aberoedd Bae Caerfyrddin, Llwybrau Tywi a Llwybrau Teifi.
- Crëwyd system wybodaeth electronig a ffotograffig newydd i arolygu/cofnodi'r gwaith a'r canlyniadau.
- Mae 36 o deithiau sirol wedi cael eu sefydlu a'u hyrwyddo yn y Canolfannau Croeso ac mewn mannau eraill.
- Cafwyd ymateb cadarnhaol gan gynghorau lleol, cyrff cyhoeddus, sefydliadau eraill, grwpiau tirfeddianwyr a'r cyhoedd yn gyffredinol.
- Mae'r grantiau y llwyddwyd i'w cael wedi treblu'r gyllideb ar gyfer gwella'r hawliau tramwy ac wedi gwneud gwelliant sylweddol i'r rhwydwaith o lwybrau cerdded yn Sir Gaerfyrddin.

2.24 Serch hynny mae llawer eto i'w wneud ac mae'r rhaglen 5 mlynedd yn parhau i chwilio am gyllid gan bartneriaid i wella ac i hyrwyddo lwybrau cerdded yn y sir.

2.25 Wrth i'r gwelliannau hyn gael eu cwblhau, dros amser, bydd y tîm Parcmyn yn gallu rhoi mwy o sylw i faterion cynnal a chadw. Rhaid rhoi blaenoriaeth i gynnal a chadw'r Llwybrau Sirol a lwybrau eraill a hyrwyddir. Bydd yr angen am gynnal a chadw yn gynaliadwy yn dod yn fwyfwy pwysig dros gyfnod y Cynllun ac mae'n ffactor hollbwysig i'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy fynd i'r afael ag ef, yn amodol ar yr angen am gyllid digonol.

2.26 CYNNAL A CHADW

2.27 Wrth reoli'r rhwydwaith o hawliau tramwy cyhoeddus yn Sir Gaerfyrddin, rhaid i'r Cyngor gynnal a chadw wynebau llwybrau a phontydd, codi mynegbyst lle mae'r llwybrau'n gadael ffordd fetlin a sicrhau nad oes rhwystrau naturiol na rhwystrau eraill ar y llwybrau. Rhaid i'r Cyngor sicrhau hefyd bod tirfeddianwyr yn cyflawni eu cyfrifoldebau, sy'n cynnwys cynnal a chadw dodrefn ar hawliau tramwy fel sticlau a gatiau, a chael gwared â thyfiant sy'n tyfu o'r ochr neu uwchben yr hawliau tramwy.

2.28 Dros y 40-50 mlynedd diwethaf ni chafodd y gwaith o gynnal a chadw'r rhwydwaith o hawliau tramwy ei ariannu'n ddigonol ac ni chafodd adnoddau digonol ychwaith. Mae cynnal a chadw yn hanfodol o'r hawliau tramwy – mae esgeuluso mân waith strimio a chlirio yn golygu gwaith mawr o glirio llwyni/coed oddi ar y llwybrau gydag amser a phroblemau mwy o lawer o safbwynt perchenogion a defnyddwyr.

2.29 Yn y blynyddoedd diweddar yn Sir Gaerfyrddin, y Rhaglen Gymunedol fu'r prif ddull o gynnal a chadw'r hawliau tramwy lleol. Gweithredwyd y Rhaglen ar y cyd â'r Cynghorau Tref/Cymuned a darparodd hyd at 90% o gymorth ar gyfer cynlluniau. Mae'r Cyngor Sir wedi ceisio annog cynghorau lleol i 'fabwysiadu' hawliau tramwy yn eu hardal a chwarae rhan ymarferol i sicrhau eu bod ar gael i'w defnyddio ar sail gynaliadwy. Mae llawer o Gynghorau Cymuned eisoes yn treulio llawer iawn o amser ac ymdrech ac arian gwerthfawr ar lwybrau troed a llwybrau ceffyl, yn gweithredu eu pwerau cynnal a chadw o dan y Ddeddf Priffyrdd. Yn Atodiad 4 ceir rhestr o Gynghorau Tref a Chymuned ynghyd â manylion am nifer yr hawliau tramwy yn eu hardaloedd.

2.30 Pwysleisiwyd o'r dechrau nad yw'r Cyngor Sir yn disgwyl i'r Cyngorau Cymuned ymgymryd â'i ddyletswyddau a'i gyfrifoldebau ef. Mae'r Cyngor Sir wedi rhoi adnoddau sylweddol i wella'r rhwydwaith ond mae modd cyflawni llawer mwy mewn partneriaeth. Mae tua 35 o Gyngorau Cymuned yn cymryd dim neu braidd ddim rhan yn y gwaith o gynnal a chadw eu rhwydwaith o hawliau tramwy.

2.31 CYFLWR Y RHWYDWAITH

2.32 Wrth asesu cyflwr y rhwydwaith ar hyn o bryd, y brif ffynhonnell o wybodaeth oedd arolwg Dangosydd Perfformiad Blynyddol Sir Gaerfyrddin (sampl 5%) sy'n dangos y canlynol:

Tabl 2 Canlyniadau'r Arolwg o Ddangosyddion Perfformiad (sampl o 5%) (Cynulliad Cenedlaethol Cymru) 6.10

	1997-98	1998-99	1999-00	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07
% Llwybrau ag arwyddbyst	8.5%	18%	19%	17%	Clwy'r traed a'r genau	26%	33%	31.2%	38.6%	36.6%
% Llwybrau ar agor	47.4%	51.9%	57.6%	48.3%	Clwy'r traed a'r genau	27.1%	47.2%	56.5%	59.6%	66.6%
% Llwybrau ag arwyddbyst ac ar agor ffigurau	Dim ffigurau	Dim ffigurau	Dim ffigurau	Dim ffigurau	Clwy'r traed a'r genau	9.3%	18.4%	20%	28.5%	30.6%

2.33 Gellir gweld o ganlyniadau'r arolwg diweddaraf o Ddangosyddion Perfformiad (2006-7) bod 66% o'r hawliau tramwy yn y rhwydwaith yn agored, sy'n dangos cynnydd dros y blynyddoedd diwethaf, yn seiliedig ar sampl o 5%. Sampl ar hap yw hwn o lwybrau heb ystyried eu statws.

2.34 Serch hynny, mae un rhan o dair o'r rhwydwaith, i bob pwrpas, ar gau i'r cyhoedd oherwydd gordyfiant, rhwystrau etc. Mae bron yr un mor bwysig nodi bod tua 60% o'r rhwydwaith, er y gwelliannau a wnaed, yn dal heb arwyddbost o'r briffordd ac ni lwyddwyd, yn eu hachos hwy, i gyflawni'r ymrwymiad statudol hwnnw.

2.35 Amlygwyd yr angen am arwyddbyst ym mhroses y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy ac mae'n flaenoriaeth ar gyfer y dyfodol. Yn 2005-06 codwyd 270 o arwyddbyst. Rhwng mis Ebrill 2006 a mis Mawrth 2009 mae gan y Gwasanaeth Parcmy'n Cefn Gwlad darged o 400 o arwyddbyst y flwyddyn. Mae arwyddbyst newydd wedi cael eu datblygu i wneud y gwaith gosod yn gyflymach ac i'w gwneud yn fwy anodd i'w tynnu heb yr hawl i wneud hynny. Bydd neges ddwyieithog ar bob arwyddbost yn atgoffa'r cyhoedd y bydd eu tynnu neu eu difrodi yn arwain at erlyniad a chosbau cysylltiol.

2.36 Llwybrau Ceffylau:

- 2.37 Am resymau hanesyddol cymharol ychydig o lwybrau ceffylau a geir yn y Sir - dim ond 3.8% o'r rhwydwaith - (cymharer â Cheredigion 21%). Mae rhaglen o welliannau i ddarparu cyfleusterau ychwanegol i geffylau oddi ar y rhwydwaith wedi ei chyflawni ee cynlluniau gwella ym Mynydd Mawr, Llyn Llech Owain, Pen-bre a hefyd cynlluniau partneriaeth ar y cyd gyda'r Comisiwn Coedwigaeth (ee Coedwig Crychan a Nant Gronw). Serch hynny, mae prinder y llwybrau merlota yn ffactor sylweddol sy'n cyfyngu ar ferlota a gwnaed hynny'n glir yn yr ymatebion i'r Cynllun Gwella - mae'r Cyngor Sir yn gweithio'n agos gyda Chymdeithas Geffylau Prydain ar y mater hwn.
- 2.38 Mae rhaglen o flaenoriaeth ar y gweill ar gyfer llwybrau ceffylau o fewn y rhaglen wella gyffredinol a ddiffinnir uchod, a hyd at fis Mawrth 2007 gwnaed gwaith ar 31 o lwybrau ceffylau/cilffyrdd o fewn y rhaglen wella gyffredinol. Mae hyrwyddo merlota yn Sir Gaerfyrddin yn bwnc sy'n dod yn fwyfwy pwysig.
- 2.39 Gyda'r prinder yn nifer y llwybrau ceffylau daeth yn amlwg hefyd mor bwysig yw cilffyrdd a lonydd gwyrdd, ac mae llawer o'r llwybrau hynny wedi'u rhwystro gan dyfiant naturiol a rhwystrau eraill. Cynigir rhaglen o Deithiau Ceffylau ag iddynt lwybrau penodol sy'n defnyddio llwybrau ceffylau /cilffyrdd/ffyrdd eraill/CC/ tir cyhoeddus arall etc, lle mae bosibl y bydd cymorth grant ar gael gan y gymuned Ewropeaidd neu ffynonellau'r Loteri yn enwedig.

2.40 CILFFYRDD A PHRIFFYRDD ERAILL

- 2.41 Wrth baratoi'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy pwysleisiwyd mor bwysig yw cilffyrdd a phriffyrdd di-ddosbarth eraill/lonydd gwyrdd, nid dim ond gan ddefnyddwyr cerbydau ond hefyd gan farchogion, gyrwyr coetsys, beicwyr a cherddwyr gan y gall y llwybrau hyn fod yn ddolennau cyswllt pwysig yn y rhwydwaith cyffredinol sydd ar gael. Dangosir rhai o'r llwybrau hyn ar y Map Diffiniol fel cilffyrdd, mae eraill ar Restr o Strydoedd y Sir a dynodir eraill ar fapiau Arolwg Ordnans gan ddotiau gwyrdd fel "Ffyrdd eraill â mynediad i'r cyhoedd" a gallai eraill gael eu dosbarthu o dan "Ffyrdd Coll" a pheidio â chael eu cynnwys o dan unrhyw un o'r uchod. Mae angen am wybodaeth fanylach am y llwybrau dan sylw - mae arolygon yn cael eu gwneud ar y cyd â Chymdeithas Geffylau Prydain ond nid ydynt hyd yma wedi'u cwblhau a'u dadansoddi.
- 2.42 Mae'r Cyngor Sir yn bartner gyda Chyngor Cefn Gwlad Cymru, a Chynghorau Sir Ceredigion a Phowys mewn astudiaeth beilot o reoli cerbydau hamdden ym Mynyddoedd Cambria. Caiff yr astudiaeth ei chyflawni drwy ymgynghori â'r grwpiau defnyddwyr perthnasol (fel y Gymdeithas Marchogion Llwybrau (TRF), Cymdeithas y Lonydd Gwyrdd (GLASS), y Grŵp Mynediad Hamdden i Gefn Gwlad (CRAG) a sefydliadau eraill) i greu fframwaith ar gyfer defnyddio cerbydau'n gynaliadwy ym Mynyddoedd Cambria. Bydd yn:
- creu fframwaith i fedru rheoli'r defnydd o gerbydau hamdden yn integredig;
  - gwella'r modd y caiff ymwelwyr eu rheoli ac annog defnyddwyr cerbydau i fod yn fwy cyfrifol;
  - defnyddio dulliau dehongli, gwybodaeth ac addysg i godi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o'r materion sy'n wynebu'r dirwedd a chadw cydbwysedd rhwng anghenion yr amgylchedd a'r defnydd y mae'r cyhoedd yn dymuno'i wneud o'r dirwedd;
  - cyfoethogi, cynnal a chadw a marchnata cyfleoedd i gael mynediad i gefn gwlad ar ffyrdd cynaliadwy a datblygu safleoedd porth;
  - cadw cydbwysedd rhwng defnyddio a mwynhau'r cefn gwlad yn dawel gyda'r defnydd hamdden a wneir o'r rhwydwaith cyfreithiol.

© Hawlfraint Carmarthen Riders

2.43 Gall cost y gwaith ar gyflwr wyneb ffyrdd cerbydau fod yn sylweddol. Mae'r adnoddau sydd gan yr Is-adran Briffyrdd yn brin, ac mae ganddi waith cynnal a chadw yn aros i'w wneud ar y rhwydwaith ffyrdd yn gyffredinol. Oherwydd y pwysau o du anghenion cystadleuol eraill, yn enwedig ffyrdd A a B, mae'r adnoddau ar gyfer cilffyrdd/lonydd gwyrdd wedi bod yn isel, ac eithrio llwybrau sydd eu hangen i gael mynediad at dai/ffermydd lleol. Dros y blynyddoedd ni fu diben i rai llwybrau o safbwynt anghenion preswyl/amaethyddol ac felly ni fu galw amdanynt a rhoddwyd blaenoriaeth isel iddynt. Mae eu potensial presennol ar gyfer hamdden yn wynebu prinder adnoddau ac i wneud newidiadau bydd angen cwblhau'r asesiadau manwl a gwneud dyraniadau ariannol newydd sydd y tu hwnt i gyllidebau cyfredol y Cyngor Sir er mwyn symud ymlaen.

2.44 CYFLEOEDD DATBLYGU ERAILL

2.45 Mae'r Is-adran Hamdden yn gweithredu amrywiaeth eang o gyfleusterau yn ychwanegol at yr hawliau tramwy (llwybrau troed/ffyrdd ceffylau) yn y Sir. Yn eu plith mae Parciau Gwledig, Parciau Natur, Parciau Coetir, Teithiau Gwledig, Teithiau a Llwybrau Sirol a hyrwyddir, safleoedd Cytundeb Mynediad i Goetir, safleoedd Picnic, Traethau, Cyrsiau Golff, Merlota a Pharc Arfordirol y Mileniwm. Mae'r Cyngor Sir hefyd yn gweithio gyda phartneriaid ar ddarparu a gwella eraill yn enwedig ar welliannau a ariennir â grant. Mae safleoedd eraill yng nghefn gwlad yn cael eu rheoli gan gyrff fel yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol, y Comisiwn Coedwigaeth etc ac mae enghreifftiau lu o Gyngor Sir Caerfyrddin yn gweithio ar y cyd ar wella cyfleusterau cefn gwlad.

2.46 Ni ellir gorbwysleisio mor bwysig yw gwerth y safleoedd hyn a reolir i ategu'r mynediad sydd ar gael ar y rhwydwaith hawliau tramwy. Cânt eu gwerthfawrogi'n fawr gan y cyhoedd a chynigir amrywiaeth o welliannau. Mae iddynt werth arbennig o ran darparu ar gyfer anghenion grwpiau defnyddwyr y gellir fod yn anodd diwallu eu hanghenion yng nghefn gwlad yn fwy cyffredinol oherwydd amgylchiadau ffisegol naturiol a'r angen am wasanaethau ar y safle.

2.47 Gwlad Agored

2.48 Mae tua 7600 hectar (ha.) o Wlad Agored lle mae gan y cyhoedd hawl i dramwyo ar droed. Mae hyn yn cwmpasu'r holl dir comin yn y Sir ynghyd ag ardaloedd eraill o dir mynydd, gweundir a rhostir fel y diffiniwyd yn y ddeddfwriaeth. Mae gwaith ar y gweill i asesu'r pwyntiau mynediad i safleoedd Gwlad Agored ynghyd â rhaglen o welliannau sy'n cynnwys y llwybrau hawliau tramwy sy'n arwain at safleoedd Gwlad Agored ac sy'n eu croesi.

2.49 Mynediad at yr Arfordir

2.50 Yn ddiweddar, cyhoeddodd Prif Weinidog Cymru gynlluniau Llywodraeth y Cynulliad i ehangu'r mynediad i'r cyhoedd at forlin Cymru drwy ddatblygu rhaglen newydd i wella mynediad arfordirol. Deuai hynny â manteision mawr i economi Cymru ac i Her Iechyd Cymru. Nod allweddol y rhaglen fydd gwella mynediad at arfordir dramatig Cymru i gymunedau lleol ac ymwelwyr drwy: wella'r hawliau tramwy lleol, gan gynnwys cylchdeithiau newydd.

- ehangu'r cyfleoedd i bobl sy'n cael mwy o anhawster i symud i fwynhau'r arfordir
  - darparu cyfleoedd newydd i feicwyr a marchogion lle bo modd, gan gynnwys ystyried pa mor
  - bosibl yw creu llwybrau neu eu gwella.
- yn y tymor canolig/tymor hir cysylltu â llwybrau arfordirol presennol fel Llwybr Arfordir Sir Benfro a Llwybr Arfordir Treftadaeth i ffurfio Llwybr Arfordirol Cymru Gyfan.

2.51 Mae Llywodraeth y Cynulliad yn sylweddol y bydd gofyn am ymrwymiad dros gyfnod a gwaith partneriaeth da iawn er mwyn cyflawni'r rhaglen yn llwyddiannus. Ystyrir bod awdurdodau lleol yn ganolog i'r broses. Mae Cyngor Cefn Gwlad Cymru yn datblygu cynllun prosiect i helpu i arwain y gwaith ar lefel Cymru gyfan a'r lefel leol. Bwriad Llywodraeth Cynulliad Cymru yw denu adnoddau newydd ar gyfer y rhaglen drwy wneud cais yng nghylch cyllideb nesaf y Cynulliad yn ogystal ag ymchwilio i'r cyfleoedd i ddenu cyllid o'r Cronfeydd Strwythurol Ewropeaidd a'r Cynllun Datblygu Gwledig. Mae hefyd wedi ei gwneud yn glir bod gwelliannau mynediad arfordirol yn debygol o fod yn elfen bwysig yn y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy. Mae'r Llywodraeth o'r farn y dylai'r rhaglen arfordirol newydd helpu i sicrhau bod y blaenoriaethau mynediad arfordirol sy'n cael eu dynodi yn y Cynlluniau Gwella hyn yn cael eu symud ymlaen o fewn amserlen resymol.

2.52 Mae'r Cyngor Sir wedi clustnodi llwybrau ac wedi gwneud ceisiadau sy'n werth tua £400,000 dros 3 blynedd hyd at 2009-10 am gyllid i barhau i ddatblygu Llwybr yr Arfordir, drwy roi pwyslais penodol ar ehangu'r cyfleoedd i bobl sy'n cael anhawster i symud, marchogion a beicwyr. Neilltuwyd swm o £107,000 drwy gyfrwng Cyngor Cefn Gwlad Cymru ar gyfer 2007-8 i gynnwys Parcmon penodol ar gyfer mynediad i'r arfordir.

2.53 CYHOEDDUSRWYDD A HYRWYDDO

2.54 Mae "Canllawiau i Awdurdodau Priffyrdd Lleol yng Nghymru" a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru, yn pwysleisio mor bwysig yw hyrwyddo'r rhwydwaith o hawliau tramwy cyhoeddus a rhoi cyhoeddusrwydd iddo.

2.55 Mae gan y Cyngor Sir raglen egniol o gyhoeddusrwydd, er ei bod yn amlwg o'r arolygon blaenorol y gellir ac y dylid gwneud mwy i sicrhau bod y cyhoedd yn gwybod am y cyfleoedd sydd ar gael. Prif ffynhonnell yr wybodaeth yw'r llyfryn "Ehangder yr Awyr Agored" ynghyd ag amrywiaeth o ddeunydd hyrwyddo ar gyfer yr amryfal gyfleusterau a ddarperir.

2.56 Gwnaed gwelliannau i'r wefan hefyd ac maent yn flaenoriaeth ar gyfer eu diweddarau a'u gwella yn y dyfodol wrth i'r dull hwn o ledaenu gwybodaeth ddod yn fwyfwy cyffredin. Mae gwybodaeth ar wefan www.sirgar.gov.uk am y gwahanol gyfleusterau a'r cyfleoedd sydd ar gael a gellir lawrlwytho gwybodaeth amdanynt. Bydd y wefan yn cynnwys gwybodaeth am faterion hawliau tramwy a'r Fforwm Mynediad Lleol.

2.57 Cyhoeddwyd taflenni Teithiau Sirol sydd i'w cael am dâl penodol mewn mannau lleol. Maent yn cwmpasu 36 ardal ac yn hyrwyddo rhannau allweddol o'r rhwydwaith a mannau arbennig yn y Sir. Codwyd hefyd banelau gwybodaeth ar y llwybrau i roi mwy o esboniad. Mae'r tair taith gerdded ranbarthol newydd – Llwybr Arfordirol Sir Gaerfyrddin, Llwybr Dyffryn Tywi a Llwybr Dyffryn Teifi yn cysylltu â'r gyfres Teithiau Sirol bresennol.

2.58 Bellach darparwyd teithiau trefol ar gyfer Caerfyrddin, Rhydaman, Porth Tywyn a Llanelli er mwyn annog pobl i gerdded i hybu iechyd a lles. Mae ynddynt wybodaeth am fanteision cerdded i iechyd ac maent hefyd yn hybu dull amgenach na char o deithio.

2.59 Er bod y Teithiau Sirol hyn yn cyflawni rôl bwysig, mae angen i ni fedru hyrwyddo'r rhwydwaith hawliau tramwy fel cyfanbeth, nid dim ond yn rhannol, i fodloni anghenion y boblogaeth leol ac ymwelwyr.

2.60 Mae hybu cerdded, beicio a merlota fel ffordd yn ôl i iechyd neu i gynnal lefelau da o ffitrwydd yn dod yn bwysicach o hyd. Mae'r Cyngor Sir yn cydnabod arwyddocaâd mentrau fel "Dewch i Gerdded Cymru" a chynlluniau atgyfeirio Meddygon Teulu sy'n annog mwy o weithgarwch ac mae'n gobeithio y bydd gwerth y rhwydwaith Hawliau Tramwy yn cael ei gydnabod yn well, gan y cyhoedd yn ogystal â chan y Llywodraeth ganolog.

2.61 Mae'n amlwg bod y cyhoedd yn gyffredinol yn ystyried y dylai fod mwy o ddeunydd cyhoeddusrwydd ar gael. Mae llawer o'r pryderon yn ymwneud â lledaenu'r taflenni / llyfrynau/gwybodaeth bresennol yn well drwy'r wefan a thrwy wella'r rhwydweithiau dosbarthu. Yn achos rhai grwpiau mae angen amlwg am fwy o wybodaeth fanwl ar gyfer y grwpiau hyn (ee pobl anabl, marchogion, beicwyr). Bydd gan y Fforwm Mynediad Lleol a grwpiau defnyddwyr rôl gynghori bwysig i'w chyflawni pan fydd y materion hyn yn cael eu hystyried yn fanwl.

2.62 ANGHENION DEFNYDDWYR

2.63 Deall Anghenion Defnyddwyr

2.64 Wrth baratoi'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy mae'r Cyngor Sir wedi ymgynghori ac wedi ymchwilio i anghenion gwahanol fathau o ddefnyddwyr. Mae wedi ceisio deall y materion cyffredinol a wynebwr gan ddefnyddwyr o ran cael mynediad i gefn gwlad a chlustnodi camau gweithredu a pholisïau i fodloni eu hanghenion. Oherwydd maint y Sir a'i rhwydwaith a chwmpas y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy ni ellir gwneud asesiad manwl llawn ar lefel leol ar lwybrau penodol ar gyfer defnyddwyr o bob math. Dyma gam nesaf y gwaith o fewn rhaglenni blynyddol ac adolygiadau a fydd yn galluogi rhaglenni safle-benodol i'w diffinio ar y cyd â Chynghorau Lleol, grwpiau defnyddwyr a phartïon eraill sydd â diddordeb.

2.65 Cafwyd gwybodaeth gyffredinol gan ddefnyddwyr cefn gwlad a'r rhwydwaith o hawliau tramwy yn Sir Gaerfyrddin gan Banel Dinasyddion Sir Gaerfyrddin am 2005. Mae'r Panel yn cynnwys 1,200 o bobl leol sy'n cael eu dethol i fod yn gynrychiadol o'r gymuned o ran ystod o nodweddion bras fel rhyw, oed a lleoliad.

2.66 Roedd yn amlwg bod defnydd helaeth yn cael ei wneud o'r rhwydwaith hawliau tramwy a chyfluoedd eraill i gael mynediad ac mae'r ffigurau'n adlewyrchu pwysigrwydd cerdded yn Sir Gaerfyrddin i gyfran helaeth o'r boblogaeth, fel y tystia arolygon cenedlaethol eraill. Mewn nifer o ardaloedd mae lefel y bodlonrwydd yn uchel iawn (Parc Arfordirol y Mileniwm / Parciau Gwledig / Ffyrdd Beicio / llynnoedd a mannau dŵr) ac mae'r lefelau cyffredinol o fodlonrwydd dros 90%. Y mannau a ddenodd y lefel uchaf o anfonlonrwydd oedd mannau picnic a hawliau tramwy ond yn achos hawliau tramwy nid yw'r ffigurau yn cyd-fynd yn llwyr â'r nifer sydd ar gau i'r cyhoedd.

2.67 Er bod Arolwg y Panel Dinasyddion yn datgelu gwybodaeth werthfawr am anghenion y cyhoedd yn gyffredinol, nid yw'n llwyr gwmpasu'r materion manwl a wynebwr gan gerddwyr, beicwyr, marchogion, gyrwyr coetsys, pobl anabl a phobl sy'n defnyddio cerbydau oddi ar y ffordd a ddaeth i'r amlwg wrth baratoi'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy.

2.68 Cerddwyr

- 2.69 Mae angen rhwydwaith ar gerddwyr sy'n hawdd ei ddefnyddio ac sydd ag arwyddion clir a mynegbyst priodol. Mae hyn yn arbennig o wir yn achos twristiaid sy'n aml iawn yn anghyfarwydd â'r ardal ac sy'n dibynnu ar y Mapiau Arolwg Ordnans sy'n dangos yr holl ffyrdd fel petaent yn glir ar y llawr. Maent yn digalonni rhag cerdded ac mae hyn yn adlewyrchu ar y Cyngor Sir a'r Cynghorau Tref/Cymuned. Bu pryder sylweddol ynghylch nifer y llwybrau sy'n cael eu rhwystro gan lystyfiant, dodrefn gwael, ffensys a phroblemau eraill. Mewn trafodaethau manwl gyda'r Fforwm Mynediad Lleol nodwyd bod sticlau yn aml iawn yn anaddas i'r henoed neu i bob llai abl ac roedd yn well gan lawer o gathau neu gathau mochyn am eu bod yn haws i'w defnyddio.
- 2.70 Pwysleisiwyd mor werthfawr yw'r rhwydwaith hawliau tramwy i anghenion beunyddiol y gymuned leol ar gyfer hamdden yn ogystal ag at ddibenion eraill. Mae'r cyfraniad pwysig a wna rhwydwaith cwbl agored i'r diwydiant twristiaid a'i effaith gysylltiedig ar gyflogaeth yn y Sir hefyd yn arwyddocaol iawn. Mae'r Cyngor yn cael canmoliaethau a chwynion gan bobl sy'n ymweld â'r Sir, a'r rheswm am y cwynion, ar y cyfan, yw nad yw'r hyn y daethant ar ei draws yn cyfateb i'r wybodaeth a gafwyd yn y Mapiau Arolwg Ordnans etc.

2.71 Marchogion a gyrwyr coetsys

- 2.72 Mae cynrychiolwyr lleol Cymdeithas Geffylau Prydain wedi gwneud sylwadau cryf am brinder llwybrau ceffylau yn y Sir a'r ffaith nad oes hawliau uwch ar gilffyrdd a ffyrdd di-ddosbarth penodol a allai fod yn werthfawr iawn i'r grŵp hwn o ddefnyddwyr. Mae grwpiau defnyddwyr lleol yn cynrychioli rhyw 2,000 o berchenogion ceffylau yn y Sir ond mae'r rhwydwaith sydd ar gael yn tueddu i fod yn ddarniog ac yn aml iawn maent yn cael eu gorfodi i ddefnyddio ffyrdd a llwybrau lle gall cerbydau achosi perygl difrifol. Weithiau, mewn rhai ardaloedd, mae lonydd tawel y gall marchogion eu defnyddio ond fel arfer cânt eu gorfodi ar ffyrdd prysur sy'n anaddas i geffylau. Mae'n anodd i farchogion ganfod rhwydweithiau deniadol, cyfleus a diogel. Gwnaed gwelliannau i'r rhwydwaith cyfyngedig o ffyrdd ceffylau a safleoedd y Comisiwn Coedwigaeth a safleoedd eraill, lle mae cyfleusterau i berchenogion faniau ceffylau a marchogion lleol, ond mae llawer o farchogion yn cael eu cyfyngu i'w rhwydwaith lleol.
- 2.73 Ychydig iawn o gathau 'caredig i farchogion' a ddarparwyd, a gall hynny ddigalonni pobl sy'n cael anhawster i symud rhag defnyddio'r llwybrau. Mae prinder mynegbyst ar llwybrau gweundir yn digalonni marchogion mewn ardaloedd gwledig anghysbell. Byddai blociau esgyn yn helpu marchogion ifanc a phobl hŷn a'r rhai na all esgyn ar gefn ceffyl o'r llawr.
- 2.74 Mae gan yrwyr coetsys hawl i ddefnyddio cilffyrdd a llwybrau eraill y gall cerbydau deithio arnynt. Ond mae aelodau Cymdeithas Geffylau Prydain wedi nodi bod rhai lonydd Gwyrdd addas a ffyrdd eraill isel eu traffig heb fod ar gael i'w defnyddio.
- 2.75 Tynnwyd sylw hefyd at y ffaith fod twristiaeth sy'n ymwneud â cheffylau yn bwysig iawn a bod cyfle i sefydlu llwybrau ceffylau yn rhanbarthol ar draws Gorllewin Cymru gyda darpariaeth leol i farchogion yn gysylltiedig â hwy.

Ardal Llansadwrn

2.76 Beicwyr

2.77 Mae beicio wedi bod yn ddull poblogaidd, isel ei gost, i deithio ers tro ac yn Sir Gaerfyrddin pwysleisiwyd hynny gan y gwelliannau i ffyrdd sy'n rhan o'r Rhwydwaith Beicio Cenedlaethol, yn enwedig y rhannau oddi ar y ffordd. Ar y cyfan, gwnaed 31 miliwn o deithiau ar y Rhwydwaith Beicio Cenedlaethol yng Nghymru yn 2006 ac roedd 42% yn dweud eu bod yn bwriadu cerdded a beicio mwy yn y dyfodol. O'r holl deithiau beicio gwnaed 27% ohonynt gan fenywod a oedd yn newydd i feicio neu'n dychwelyd i feicio. Ar lwybr beicio Dyffryn y Swistir (Llanelli) gwnaed 41,500 o deithiau yn 2006, ac roedd 63% ohonynt yn deithiau beicio a 37% yn deithiau cerdded. Bu 217,686 o ddefnyddwyr yng Nghanolfan Ddarganfod Parc Arfordirol y Mileniwm yn 2006 gyda 47% yn beicio a 50% yn cerdded. O ran grwpiau oed rhannwyd y rheini fel a ganlyn: 16% yn blant, 67% rhwng 16 a 60 ac 17% dros 60.

2.78 Mae gan feicwyr yr hawl i ddefnyddio'r un hawliau tramwy â marchogion ceffylau. Yn dilyn Deddf Cefn Gwlad 1968 ymestynnwyd hawliau ar lwybrau ceffylau i gynnwys beicwyr ond o fewn y Sir mae'r rhwydwaith o hawliau tramwy cyhoeddus sydd ar gael yn brin ac mae problemau ar rai cilffyrdd sy'n cyfyngu ar y cyfleoedd.

2.79 Mae beicio yn debygol o gynyddu ar fannau y tu allan i'r rhwydwaith oddi ar y ffordd a gallai'r cilffyrdd/lonydd gwyrdd fod yn adnoddau defnyddiol o ran helpu i ddarparu cyfleoedd amgenach na ffyrdd prysur, sy'n ystyrlon a diogel. Lle mae cyfleoedd o'r fath yn cynnig dolen gyswllt allweddol strategol neu gymunedol a lle nad oes ffyrdd tawel a diogel amgenach yna dylai unrhyw welliannau i'r cilffyrdd a'r lonydd gwyrdd gymryd i ystyriaeth wyneb cadarn a deniadol y gellid ei ddefnyddio gan bob math ar feic ynghyd â defnyddwyr eraill. Lle mae priffyrdd tawel a diogel yn cynnig mynediad rhwydd yna byddai'r mater o roi wyneb arnynt a'u rhannu gyda defnyddwyr a allai wneud beicio'n anodd yn llai o broblem o lawer ac efallai mai ar feic mynydd yn unig y gellid eu defnyddio. Felly, byddai'n fanteisiol ystyried hierarchaeth o gilffyrdd a lonydd gwyrdd i fodloni anghenion amrywiol y defnyddwyr.

2.80 Defnyddwyr moduron

2.81 Yn ei phapur ymgynghori ar gerbydau a yrrir gan fecanwaith a hawliau tramwy cyhoeddus dyfynnodd Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig (DEFRA), ffigur gan grŵp o ddefnyddwyr oedd yn awgrymu bod tua 15,000 o yrwyr cerbydau oddi ar y ffordd yn weithredol yng Nghymru a Lloegr. Wrth ymgynghori ar gyfer paratoi'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy hwn cafwyd sawl ymateb gan yrwyr cerbydau modur a phartïon eraill sydd â diddordeb yn y sir. Roedd yr ymatebion hynny'n cynnwys sicrhau bod y Cynllun Gwella yn cydnabod hawliau'r defnyddwyr / gywyr hyn i ddefnyddio ac i yrru ar hyd ffyrdd sydd ar gael iddynt yn gyfreithlon. Mae hyn yn adlewyrchu'r pwysigrwydd economaidd a all fod i'r gweithgareddau hyn o fewn y diwydiant twristiaeth ac felly dylid annog gweithgareddau o'r fath o fewn y Cynllun.

2.82 Er y cydnabyddir bod mwyafrif y defnyddwyr moduron ar y rhwydwaith o Hawliau Tramwy Cyhoeddus yn ddefnyddwyr cyfreithlon, wedi'u trwyddedu ac yn meddu ar drwyddedau'r gronfa ffyrdd, mae nifer fawr o yrwyr heb gyfleusterau fel y gallant fwynhau eu gweithgarwch. Bydd angen parhau i geisio darparu cyfleusterau pwrpasol addas oddi ar y ffordd, sydd wedi'u hyswrio'n briodol ac sy'n ddiogel i yrwyr / marchogion eu defnyddio o fewn y sir.

2.83 Mae defnyddio cerbydau'n anghyfreithlon yn weddol gyffredin yn Sir Gaerfyrddin yn enwedig yn achos beiciau modur sydd fel rheol yn beiriannau didrwydded sy'n cael eu gyrru gan bobl ifanc mewn ardaloedd trefol a gwledig. Mae rheoli'r fath weithgarwch anghyfreithlon lleol yn anodd iawn a hyd yma canolbwyntiwyd ar y potensial i ddarparu cyfleusterau fel rhan o'r Ganolfan Chwaraeon Modur ym Mhen-bre.

2.84 Yn y sir, y prif adnoddau sydd ar gael i yrwyr hamdden oddi ar y ffordd yw ffyrdd cyhoeddus heb wyneb arnynt a chilffyrdd, yn enwedig yng ngogledd-ddwyrain y sir. Achoswyd problemau mawr hyd yma ar rai safleoedd a chafwyd effaith sylweddol ar safleoedd cyfagos o bwys i gadwraeth natur. Oherwydd nad yw'r llwybrau yn ddiogel i gerbydau deithio arnynt mae'r Cyngor Sir wedi gwneud 5 Gorchymyn Rheoli Traffig (TRO) ac mae tri arall dan ystyriaeth. Mae'r Cyngor Sir yn bartner gyda Chyngor Cefn Gwlad Cymru, a Chyngorau Sir Ceredigion a Phowys mewn asesiad parhaus o anghenion Cerbydau Hamdden ym Mynyddoedd Cambria sy'n cael ei baratoi ar y cyd â grwpiau perthnasol o ddefnyddwyr a sefydliadau eraill, fel y nodir uchod (2.43).

2.85 Y Galw yn y Dyfodol

2.86 Canfu'r arolwg a gomisiynwyd gan yr Asiantaeth Cefn Gwlad "Use and Demand for Rights of Way" (2001) y byddai 70% o ddefnyddwyr yn cynyddu eu gweithgareddau yng nghefn gwlad pe byddai mwy o lwybrau a thraciau ar gael. Roedd yr arolwg hefyd yn nodi amrywiaeth o wahanol resymau ar gyfer y rhai nad oedd wedi gwneud unrhyw weithgareddau yng nghefn gwlad, a'r prif rai oedd diffyg amser, problemau iechyd a henaint. Ymhlith y rhai a gyfyngwyd gan salwch neu anabledd, roedd 55% o'r farn nad oedd digon o lwybrau ar gael iddynt a'r rhesymau a grybwyllwyd amlaf am hynny oedd tirwedd anaddas (63%) ac wyneb gwael ar y llwybrau (61%).

2.87 Awgrymodd arolwg y Panel Dinasyddion y byddai rhyw 36% o'u haelodau yn cael eu hannog i ymweld â chefn gwlad ac ardaloedd dŵr Sir Gaerfyrddin yn amlach pe byddai mwy o wybodaeth ar gael. Cafwyd nifer fawr o sylwadau ynghylch gwella cyfleusterau a gwahardd cŵn o rannau penodol. Maes arall o gonsyrn i'r ymatebwyr oedd yr angen am ddarparu mwy o Barcmyrn / Wardeiniaid yng nghefn gwlad. Cyfeiriwyd at yr angen am roi pwyslais ar gadwraeth natur, mwy o lwybrau cerdded a ffyrdd a gwella'r cyfleoedd cludiant. Felly mae'n rhesymol tybio y byddai hyrwyddo'r rhwydwaith yn briodol a sicrhau bod y rhwydwaith cyfan ar gael yn annog darpar-ddefnyddwyr.

2.88 Yn y blynyddoedd diwethaf bu cynnydd yn yr ymwybyddiaeth o'r rhwydwaith mynediad ac mae datblygiadau newydd fel y cyfleusterau beicio mynydd ym Mrechfa, y cae rasio newydd yn Ffos Las a gweithgareddau 'twristiaeth ymarferol' eraill yn pwysleisio'r duedd hon fwy fyth. Mae ffermwyr yn arallgyfeirio ac yn cynnig cyfleusterau ar gyfer ceffylau a chyfleoedd eraill i dwristiaid. Effaith hyd oll yw bod y galw am wella mynediad yn parhau i gynyddu.

2.89 MYNEDIAD I BAWB

2.90 Tybir bod un o bobl pump yn y DU yn berson anabl ac mae mwy na hynny os cynhwysir anabledd dros dro hefyd. Mae goblygiadau anabledd yn aml yn cael eu rhannu gan deuluoedd, ffrindiau a gofaluwr. Efallai na fydd pobl hŷn yn eu hystyried eu hunain yn anabl ond gallant wynebu llawer o'r un rhwystrau am resymau stamina, symudedd a phroblemau gyda'r synhwyrau. Mae problemau symudedd a phroblemau gyda'r synhwyrau yn cyfyngu ar bob math ar ddefnyddiwr nid dim ond cerddwyr.

2.91 Ymdrechwyd i wneud mynediad i gefn gwlad yn bosibl i holl ddefnyddwyr posibl y rhwydwaith Hawliau Tramwy yn Sir Gaerfyrddin. Mae rhai llwybrau wedi eu creu gyda goleddf tyner ac mae eraill wedi cael wyneb newydd o safon well. Darperir gwybodaeth hefyd ar ddeunydd hyrwyddo i ddweud pa mor addas yw llwybrau i bobl sydd â phroblemau symudedd. Yn ychwanegol at hyn mae'r testun ar ddeunyddiau hyrwyddo yn cael ei wneud mor fawr ag sy'n bosibl o fewn rheswm i ddarparu ar gyfer anghenion pobl â nam ar eu golwg. Mae'r gwaith o newid sticlau am glwydi bychan yn parhau, lle mae posibl gwneud hynny, i helpu pobl lai ystwyth i groesi ffiniau heb anhawster. Mae rhai rhannau o Lwybrau Sir Gaerfyrddin wedi cael eu gwella ar gyfer ymwelwyr anabl ynghyd â darparu llefydd parcio a safleoedd picnic newydd, neu rai sydd wedi cael eu gwella, i helpu mynediad i gefn gwlad. Darparwyd rhai dolennau ceffylau ar gatiâu ar hyd llwybrau ceffylau.

2.92 Yn Sir Gaerfyrddin mae'r Parciau Gwledig ym Mhen-bre, Gelli Aur a Llyn Llech Owain, ynghyd â Pharc Coetir Mynydd Mawr (y Tymbl) a Pharc Natur Ynys Dawela (Brynaman), yn ffurfio cylch rhannol o amgylch prif ardaloedd trefol y Sir ac yn cynnig amgylchedd saff, a reolir, lle gall pobl fwynhau cefn gwlad heb boeni am, er enghraifft, fynd ar goll neu ddod o hyd i rywle i barcio. Mae gan y Parciau Gwledig i gyd lwybrau sy'n hygyrch i gadeiriau olwyn, ac maent yn darparu ar gyfer unigolion anabl, grwpiau a phobl ag anableddau dysgu.

2.93 Er bod hyn oll yn gam i'r cyfeiriad iawn bydd angen parhau â'r ymdrechion o flwyddyn i flwyddyn gan fod llawer eto i'w wneud i fodloni anghenion yr holl ddarpar-ddefnyddwyr ac i barhau i ddenu cymaint o ddefnyddwyr i'r rhwydwaith ag y bo modd.

2.94 Oherwydd topograffi'r Sir a'r lefel isel o waith cynnal a chadw ar y rhwydwaith a gwelliannau iddo ers blyneddau lawer, nid yw llawer o'r llwybrau yn hygyrch i'r rhai sydd â phroblemau symudedd.

2.95 Egwyddorion cyffredinol

Ni fydd yn bosibl, nac yn briodol, gwneud cefn gwlad drwyddo draw a phob tirwedd yn gwbl hygyrch i bawb. Serch hynny, dylai'r sefydliadau hynny sydd â chyfrifoldeb i ddarparu mynediad i'r awyr agored ymdrechu i sicrhau hygyrchedd i gynifer â phosibl o bobl. Bydd beth sy'n ddarpariaeth resymol yn amrywio mewn gwahanol sefyllfaoedd ac ar sail canlyniadau cyfraith achosion i'r dyfodol.

'By All Reasonable Means' Yr Asiantaeth Cefn Gwlad [2005]

2.96 Mewn astudiaethau blaenorol a fu'n ystyried yr angen am fynediad tynnwyd sylw at nifer o egwyddorion eang i fod yn sail ar gyfer gweithredu a chanllawiau ar gyfer gwella mynediad awyr agored.

1. Mae gwybodaeth "Mynediad i Bawb" yn holl bwysig a gall wneud gwahaniaeth effeithiol, ar unwaith, i hygyrchedd a mwynhad o'r hygyrchedd.
2. Dylai unrhyw wybodaeth ddehongli ystyried yr amrywiaeth o ddefnyddwyr.
3. Dylai gwybodaeth briodol am fynediad gael ei chynnwys ar wefannau.
4. Dylai gwybodaeth ar lwybrau fod ar gael mewn sawl fformat.
5. Dylai unrhyw welliannau mynediad ystyried hygyrchedd i ddefnyddwyr o bob math. Mae angen dileu rhwystrau corfforol adeiledig lle bynnag y mae hynny'n bosibl e.e. sticlau, rhesi o risiau. Mae'r arferion gorau wedi'u seilio ar yr egwyddor o Fynediad Lleiaf Cyfyngol – mae'n ofynnol yn ôl hyn bod unrhyw waith yn cael ei wneud i'r safonau uchaf posibl. Lle nad yw hynny'n bosibl – e.e. diffyg arian, diffyg caniatâd gan y tîrfeiddiannwr, anawsterau ymarferol – rhaid cofnodi'r cyfiawnhad dros y penderfyniad i ddefnyddio safon is ar glawr a chadw.
6. Dylai archwiliadau mynediad fod yn elfen annatod o waith rheoli safleoedd, a dylai blaenoriaethau, cynlluniau gweithredu, strategaethau a pholisïau gael eu hadolygu'n barhaus.

2.97 Mae angen rhoi ystyriaeth fanwl i gyfleusterau addas posibl. Er mwyn cael y lefel briodol o gyfranogiad cynigir sefydlu Grŵp Cyngori ar gyfleoedd i uwchraddio'r rhwydwaith hawliau tramwy a safleoedd eraill ar gyfer pobl anabl/defnyddwyr eraill llai symudol.

2.98 ADNODDAU

2.99 Am y rhan fwyaf o'r hanner canrif ddiwethaf, ni roddwyd digon o adnoddau i'r system hawliau tramwy. Felly, mae angen gwella a chynnal a chadw'r rhwydwaith cyfan yn barhaus os yw i gyflawni ei botensial i'r cyhoedd ei ddefnyddio a'i fwynhau. Er y bu cynnydd amlwg yn yr adnoddau a ddarparwyd yn ddiweddar gan Lywodraeth y Cynulliad, y Cyngor Sir a'i bartneriaid grant, bu galwadau ychwanegol ar y Cyngor Sir a chyfrifoldebau ychwanegol i'w cyflawni.

2.100 Er mwyn cyflawni'r cyfrifoldebau newydd o dan y Ddeddf Hawliau Tramwy yng Nghefn Gwlad, dyrannwyd £200,000 i Sir Gaerfyrddin. Cafodd ei wario'n llwyr ar y system Hawliau Tramwy / Mynediad yn y sir drwy gyfrwng cyllideb refeniw y Cyngor, sy'n cwmpasu staff, cynnal a chadw a materion perthnasol eraill. Hefyd, mae'r Cyngor Sir wedi dyrannu cyllid sylweddol bob blwyddyn fel rhan o'i gyllideb gyfalaf 3-blynedd dreigl, a'r dyraniadau cyfredol yw £225,000 y flwyddyn. Mae hyn yn darparu cyllid ar gyfer y rhaglen welliannau, sy'n cael ei chwyddo gan grantiau o'r Gymuned Ewropeaidd a ffynonellau eraill, sydd dros £1.1 miliwn ers 2001/2.

2.101 Fel y soniwyd uchod, rhoddwyd sylw i'r adnoddau ychwanegol canlynol:

- Penodi Parcmyn Rhanbarthol i annog gwaith ar y tir i glirio a gwella llwybrau sy'n flaenoriaeth.
- Integreiddio gyda gweithluoedd llafur gwirfoddol i ddarparu dull sylweddol, cost-effeithiol o wella cyflwr yr hawliau tramwy.
- Darparu gwell rhaglenni cynnal a chadw ar y cyd â Chynghorau Cymuned Lleol ac eraill.
- Gwella'r System Wybodaeth Ddaearyddol (GIS) (CAMS).
- Hyrwyddo llwybrau yn well.

2.102 Serch hynny, mae angen cyllid craidd ychwanegol i gynnal a chadw'r hawliau tramwy yn briodol, ac fel y nodwyd eisoes mae gwelliannau sylweddol i'w gwneud ar y rhwydwaith (llwybrau, codi mynegbyst etc) ac i leihau'r llwyth o Orchmynion y Map Diffiniol sydd heb eu gwneud a gwaith perthnasol arall yn y sir.

Adeiladu pont gyda gwirfoddolwyr rhyngwladol o'r Cenhedloedd Unedig

2.103 Cost Lawn Rheoli'r Rhwydwaith

- 2.104 Roedd arolwg Cyngor Cefn Gwlad Cymru ar gyflwr yr hawliau tramwy (2002) yn amcangyfrif ym mis Mai 2003 y byddai'n costio £25.886 miliwn (£779 y cilomedr) i uwchraddio'r rhwydwaith o hawliau tramwy yng Nghymru drwy gael gwared â'r holl ddodrefn anfodddhaol a'r rhwystrau arnynt. Byddai'r costau cynnal a chadw blynyddol ar gyfer cadw'r system hon mewn cyflwr da at y dyfodol yng Nghymru yn costio £8.37 miliwn y flwyddyn (£252 y cilomedr).
- 2.105 Drwy gymhwyso'r ffigurau hyn i Sir Gaerfyrddin (sy'n 7.06% o system Cymru), byddai angen gwario tua £2.05 miliwn ar y 2,236 km. o hawliau tramwy ar brisiau 2006-7 i agor y rhwydwaith cyfan a byddai angen £680,000 arall y flwyddyn i gynnal a chadw'r rhwydwaith yn y dyfodol.
- 2.106 Mae rhywfaint o'r gwaith uwchraddio yn cael ei gwmpasu yn y gwelliannau a wnaed yn Sir Gaerfyrddin hyd yma a thybir y bydd y grantiau ar gyfer y dyfodol yn galluogi cynnydd parhaus i'w wneud, sy'n gysylltiedig â chyllid refeniw a chyfalaf a allai fod ar gael fel arian cyfatebol.
- 2.107 Serch hynny, nid yw'r ffigur cynnal a chadw hirdymor yn cymryd i ystyriaeth y staff ychwanegol y byddai eu hangen i gyflawni'r holl ddyletswyddau sy'n gysylltiedig â hawliau tramwy/mynediad ac i gynnal ac adolygu'r Map Diffiniol yn barhaus. Felly, byddai angen ychwanegu £100,000 at y gost i gael ffigur mwy realistig ar gyfer y 3 aelod ychwanegol o staff sy'n debygol o fod eu hangen. Ar y sail hon byddai'r anghenion hirdymor tua £780,000 y flwyddyn (ar brisiau 06-07) pe byddai 100% o'r rhwydwaith ar agor. Mewn cymhariaeth, y gyllideb ar gyfer yr Hawliau Tramwy yn 2006-07 oedd £375,000 a oedd yn gadael bwlch ariannu ychwanegol hirdymor o £400,000 y flwyddyn. Hefyd, mae angen o leiaf £100,000 y flwyddyn ar gyfer cynnal a chadw cilffyrdd/lonydd gwyrdd priodol sydd o fudd ehangach i gerddwyr, marchogion a defnyddwyr cerbydau. Byddai angen diffinio llwybrau dethol sy'n flaenoriaeth ar y cyd â grwpiau defnyddwyr er mwyn defnyddio'r cyllid hwn i'r eithaf. Byddai angen cyfanswm o £500,000 fel rhan annatod o'r gyllideb refeniw sylfaenol ar gyfer rheoli'r rhwydwaith hawliau tramwy dros y tymor hir.
- 2.108 Nid problem i Sir Gaerfyrddin yn unig yw hon ac mae llawer, os nad holl awdurdodau lleol Cymru mewn sefyllfa debyg. Er bod y Cyngor Sir wedi dangos ei ymrwymiad cyfredol i wella'r rhwydwaith hawliau tramwy a materion eraill sy'n ymwneud â mynediad bernir bod angen gweithredu'n sylfaenol ar lefel genedlaethol er mwyn datrys y broblem adnoddau hirdymor hon. Er y bydd angen i'r Cyngor Sir gymryd yr awenau o ran cael adnoddau ychwanegol, ni all gyflawni hyn yn realistig ond ar y cyd â'i bartneriaid.

Pentowyn – rhan o Lwybr Arfordir Bae Caerfyrddin

YR YMATEBION I'R YMGYNGHORIAD

- 2.109 Yn ystod y gwaith o baratoi'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy, ymgynghorwyd â Fforwm Mynediad Lleol Sir Gaerfyrddin, corff cyngori a sefydlwyd dan Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000. Mae'r materion a drafodwyd gan y Fforwm ers ei sefydlu hefyd wedi rhoi gwybodaeth gefndir werthfawr ar gyfer proses y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy. Ymgynghorwyd â'r cyhoedd ar yr Adroddiad Asesu rhwng mis Rhagfyr 2006 a mis Mawrth 2007 ac ar y Cynllun Gweithredu drafft rhwng mis Gorffennaf a mis Hydref 2007.
- 2.110 Daeth cyfanswm o 69 o ymatebion i'r ymgynghoriad i law – atebodd 11 o'r 71 Cyngor Cymuned / Tref, 15 Grŵp sydd â diddordeb mewn mynediad cyhoeddus a 44 o unigolion.
- 2.111 Mae'r 3 prif fater y cyfeiriodd y rhai a ymatebodd atynt i'w gweld yn y tabl isod.

TABL 3
Ymatebion i'r Adroddiad Asesu

PWNC	Na fydd. Y Nifer o Weithiau y Gwnaed Sylwadau Amdano
Mae angen rhagor o arwyddbyst	32
Mae angen mwy o waith cynnal a chadw	30
Mae angen rhagor o arian	26
Cael gwared â rhwystrau	24
Mwy o hyrwyddo a chyhoedduswydd	22
Mabwysiadu polisi mynediad lleiaf cyfyngol	21
Mabwysiadu protocol gorfodi	20
Cefnogi partneriaethau â chynghorau cymuned/tref	17
Rhagor o lwybrau i bobl anabl	13
Mae angen rhagor o staff	13
Datblygu llwybrau lleol/cymunedol	13
Mwy o ymchwil i anghenion defnyddwyr a chyflwr y rhwydwaith	12
Rhagor o lwybrau'n cael eu hyrwyddo	11
Prosiect Ffyrdd Coll	8
Rhagor o lwybrau ceffyl	8
Creu llwybrau amldefnyddwyr	7
Mwy o gyfleusterau ar safleoedd CSC	6
Mwy o waith ar y Map Diffiniol	6
Cilffyrdd/ffyrdd annosbarthedig yn y portffolio Hamdden gyda chyllideb	6
Cysylltiadau trafnidiaeth e.e. < dibyniaeth ar y car	5
Cefnogi codi tâl am orchmynton	4
Lefelau targed uwch	4

- 2.112 Y pwnc y rhoddwyd y flaenoriaeth uchaf iddo o blith pawb a ymatebodd oedd diffyg arwyddbyst, ac yn ail agos roedd yr angen i wneud mwy o waith cynnal a chadw yn flynyddol. Y trydydd mater o ran pwysigrwydd oedd yr angen am gyllideb fwy i gyllido'r safonau uwch sy'n ofynnol a darparu'r adnoddau staff ychwanegol sy'n ofynnol i gyflawni'r amcanion hynny.
- 2.113 Ar ôl ystyried y farn a fynegwyd hyd yma, mae casgliadau interim wedi cael eu llunio am gryfderau a gwendidau'r rhwydwaith hawliau tramwy lleol a chyfleoedd mynediad eraill. Dosbarthwyd y Cynllun Gweithredu drafft yn eang i ymgynghori â'r cyhoedd a daeth sylwadau i law hyd at ganol mis Hydref 2007).
- 2.114 Er iddo gael ei ddosbarthu'n eang, cymharol brin oedd yr ymatebion i'r Cynllun Gweithredu gyda dim ond 23 yn ymateb (gan gynnwys Cyngor Cefn Gwlad Cymru a Fforwm Mynediad Lleol Sir Gaerfyrddin). Mae manylion y sylwadau a wnaed ac ymatebion y Cyngor Sir iddynt ar gael. Bu'r sylwadau a ddaeth i law yn rhan annatod o'r broses o gwblhau'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy yn ei ffurf bresennol. Mae'r profiadau a gafwyd mewn cysylltiad â chynlluniau hawliau tramwy eraill (yn cynnwys astudiaethau peilot mewn rhannau eraill o Gymru a gefnogwyd gan Gyngor Cefn Gwlad Cymru) hefyd wedi bod yn rhan bwysig o'r broses o ddiffinio cynnwys y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy drafft. I grynhoi, y casgliadau a ddeilliodd o'r rhain a phroses ehangach y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy oedd:
- 2.115 **Crynodeb o'r Materion Cadarnhaol a Negyddol ar gyfer y System Hawliau Tramwy / Mynediad.**
- 2.116 Mae proses y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy wedi tynnu sylw at sawl mater y mae angen eu hystyried yn y camau gweithredu a'r polisiâu ar gyfer y 10 mlynedd nesaf. Ceir crynodeb bras o'r cryfderau a'r gwendidau a ddaeth i'r amlwg isod:
- 2.117 **Materion Cadarnhaol**
1. Mae'r Map Diffiniol yn ei le ac mae'r Ffyrdd Ddefnyddir fel Llwybrau Cyhoeddus wedi cael eu hailddosbarthu a gorchmynion wedi eu gwneud.
  2. Y cynnydd yng nghanran yr hawliau tramwy sydd "ar agor ac ar gael" yn y blynyddoedd diwethaf hyd at draean o'r rhwydwaith, yn bennaf drwy'r rhaglen o welliannau a gyflawnwyd.
  3. Gwnaed cynnydd ar ddarparu Teithiau Sirol a ffyrdd eraill a hyrwyddir, a chyhoeddwyd taflenni cysylltiedig.
  4. Y cynnydd yn yr adnoddau (cyfalaf a refeniw) sydd ar gael ar hyn o bryd ar gyfer gwaith ar hawliau tramwy drwy ddyraniadau'r Cyngor Sir a Llywodraeth Cynulliad Cymru ar gyfer Hawliau Tramwy yng Nghefn Gwlad.
  5. Y defnydd helaeth a wneir o'r llwybrau beicio yn y Sir.
  6. Y budd amlwg o weithio'n agos gyda Chynghorau Tref a Chymuned a phartneriaid eraill.
  7. Llwyddiant y rhaglenni gwella yn ddiweddar, er bod angen cynnal y momentwm hwn yn y dyfodol drwy'r grantiau sydd ar gael fel rhaglen Llwybr Arfordirol Llywodraeth Cynulliad Cymru.
  8. Safleoedd cefn gwlad fel Parciau Gwledig, gwarchodfeydd natur, coetiroedd, mannau picnic (a ddarperir gan y Cyngor Sir ac eraill) a ddarparwyd i ddiwallu rhai o anghenion defnyddwyr, yn enwedig marchogion ceffylau a'r rhai sy'n cael anhawster i symud.
  9. Y cyfleoedd newydd a ddarparwyd gan Gefn Gwlad Agored yn y sir.
  10. Defnyddio gwirfoddolwyr i ychwanegu gwerth at brosiectau cymunedol.
  11. Y raddfa bresennol o waith partneriaeth ar y cyd yn y sir ar raglenni mynediad.

Parc Coetir Mynydd Mawr

2.118 Materion negyddol

1. Er y gwelliannau diweddar, mae un rhan o dair o'r rhwydwaith ar gau i ddefnyddwyr, ac mae angen rhoi blaenoriaeth i ailagor gweddill y rhwydwaith (gan gynnwys ffyrdd heb eu cofrestru). Mae angen mwy o staff ac adnoddau ar y system hawliau tramwy i wella mynegbyst, cynnal a chadw a chlirio rhwystrau.
2. Mae prinder cyllid ar gyfer cynnal a chadw hirdymor fel rhan o'r gyllideb sylfaenol ar gyfer y rhwydwaith hawliau tramwy a allai ddadwneud llawer o'r gwelliannau a gyflawnwyd hyd yma.
3. Mae angen sicrhau mwy o hawliau tramwy cymunedol lleol i fod yn ddewis amgenach na cherbydau.
4. Mae angen i ddefnyddwyr cerbydau 4x4 ar gilffyrdd a cherbyttffyrdd eraill gael eu cydnabod yn ddefnyddwyr cyfreithlon o fewn y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy.
5. Nid yw'r flaenoriaeth a roddir i gilffyrdd, lonydd gwyrdd a phriffyrdd di-ddosbarth eraill ar gyfer cerddwyr, marchogion a defnyddwyr cerbydau yn cael ei adlewyrchu yn y gwerth sydd iddynt i ddefnyddwyr o ran darparu dolennau cyswllt hanfodol yn y rhwydwaith.
6. Mae angen am leihau'r llwyth o geisiadau a gorchmynion sydd heb eu cwblhau a gweithredu ar gwynion perthnasol – mae'r Map Diffiniol yn bwysig i ddefnyddwyr fel rhan o'r broses o wella'r rhwydwaith o hawliau tramwy ar y llawr.
7. Mae angen ystyried ffyrdd heb eu cofrestru ("Ffyrdd Coll") fel cyfle i wella'r diffygion ar gyfer grwpiau penodol o ddefnyddwyr.
8. Mae angen gorfodaeth (yn ddelfrydol drwy drafodaeth, negodi, ewyllys da a chydweithrediad) i ddatrys problemau ar y llawr.
9. Mae angen i fwy o Gyngorau Lleol gymryd rhan yn y gwaith o wella a chynnal a chadw'r rhwydwaith hawliau tramwy.
10. Mae angen ymwneud yn fwy clos â'r grwpiau o ddefnyddwyr o ran gwella a chynnal a chadw'r rhwydwaith hawliau tramwy.
11. Y prinder cyffredinol o lwybrau ceffylau a'r angen am wella cyfleusterau ar gyfer merlota.
12. Mae angen darparu ar gyfer anghenion pobl anabl.
13. Mae angen mwy o ymwybyddiaeth o ddeunydd hyrwyddo hawliau tramwy a chyfleusterau eraill yng nghefn gwlad ac mae angen iddynt fod ar gael yn fwy eang.
14. Er bod y gyllideb gyfredol a'r grantiau a ddisgwylir yn gyfle i barhau i wella ac i gyfoethogi'r gwasanaeth, mae prinder cyffredinol o ryw £500,000, sydd ei angen i wneud cynnal a chadw a rheoli'r rhwydwaith hawliau tramwy cyfan yn gynaliadwy ar gyfer y dyfodol

Ail greu Terfysgoedd Rebecca 1839-1844

3. CAMAU GWEITHREDU A PHOLISIÂU'R CYNLLUN GWELLA HAWLIAU TRAMWY

3.1 Mae adolygu'r rhwydwaith hawliau tramwy yn gyfle i ddwyn ynghyd y camau gweithredu a'r polisïau sy'n gysylltiedig â'r rhwydwaith a'r cyfleoedd mynediad perthnasol. Crynhoir y rhain isod. Drwy ddadansoddi'r gwaith sydd wedi cael ei wneud hyd yma daeth cyfres o themâu ac amcanion i'r amlwg a dyna sail y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy.

3.2 Y Themâu Allweddol yw:

- Gwella, cynnal a hyrwyddo argaeledd y rhwydwaith i ystod ehangach o ddefnyddwyr.
- Gwerthfawrogi manteision economaidd, amgylcheddol ac iechyd rhwydwaith sy'n cynnig gwell mynediad a chodi proffil Sir Gaerfyrddin fel cyrchfan ar gyfer cerdded, marchogaeth a beicio.
- Gweithio gyda'n gilydd i wireddu gwelliannau tymor hir.

3.3 Mae **5 prif nod** - ceir rhywfaint o orgyffwrdd ac integreiddio rhwng y nodau a'r camau gweithredu hyn ond mae'r isadrannau yn rhoi sylfaen gryno i'r cyfeiriad ar gyfer y dyfodol.

Nod 1. Sicrhau bod y rhwydwaith hawliau tramwy yn hawdd i'w ddefnyddio ac yn bleserus.

Nod 2. Darparu Map Diffiniol a Datganiad dibynadwy, cywir a chyfredol, sydd ar gael yn eang.

Nod 3. Sicrhau bod cyfleoedd i gael mynediad i gefn gwlad fel arall yn hawdd i'w defnyddio ac yn bleserus.

Nod 4. Gweithio mewn partneriaeth i sicrhau gwell cyfleusterau o ran Mynediad i Gefn Gwlad

Nod 5. Hyrwyddo – cynnal a gwella ystod ac ansawdd y wybodaeth gyhoeddus, a'i bod ar gael yn eang mewn fformatau priodol..

3.4 Y CYNLLUN GWEITHREDU

3.5 Y **camau gweithredu** a'r **polisïau** yn yr adran hon yw prif ffocws y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy fel cais am adnoddau ar gyfer y blaenoriaethau sy'n gysylltiedig. Mae'n cyfeirio'n ôl at y materion yr ymdriniwyd â nhw yn yr Adroddiad Asesu (Rhagfyr 2006), y Cynllun Gweithredu drafft (Gorffennaf 2007) a'r sylwadau a wnaed ar wahanol adegau yn ystod y gwaith o baratoi'r Cynllun Gwella.

3.6 Caiff pob un o'r amcanion hyn ei ystyried o safbwynt darparu gwybodaeth am:

- a. **Camau gweithredu** manwl sydd i gael eu rhoi ar waith gan y Cyngor Sir neu ei bartneriaid dros gyfnod y Cynllun hyd at 2017.
- b. **Polisïau** y bydd y Cyngor Sir yn talu sylw iddynt wrth ystyried ei raglenni dros gyfnod y Cynllun.
- c. Costau cymharol y camau gweithredu (yn ôl prisiau 2006-7) a'r adnoddau sy'n ofynnol i'w gweithredu. Nodir y rhain mewn termau cyffredinol, fel a ganlyn:

ii) **Costau (yn cynnwys costau staffio)**

Llai na 10,000 y flwyddyn
10,000-50,000 y flwyddyn
Dros £50,000 y flwyddyn

ii) **Adnoddau**

YDY O fewn y cyllid craidd/adnoddau staff ynghyd â'r grant ychwanegol / ffynonellau ychwanegol eraill, ar sail yr arferion o'r blaen.

NAC YDY Angen dyrannu adnoddau ychwanegol sy'n fwy na'r disgwyliadau cyfredol (Mae crynodeb yn Nhabl 4 isod).

iii) **Blaenoriaeth U/C/I -** Blaenoriaethau cymharol y camau gweithredu – Uchel/Canolig/Isel

iv) **Materion –** crynodeb bras o'r ffactorau perthnasol

v) **Y targedau a'r amserlenni** sydd i gael eu cyflawni, yn dibynnu ar y lefelau adnoddau fydd ar gael.

vi) **Cyrrff Arwain a phrif bartneriaid.**

vii) **Sylwadau**

(I gael diffiniad o'r byrfoddau a ddefnyddir yn y testun, trowch i Atodiad 1. Mae llawer o'r wybodaeth gefndir wedi cael ei chynnwys yn yr Adroddiad Asesu a gyhoeddwyd cyn hyn (mis Rhagfyr 2006) – mae copïau yn dal i fod ar gael neu gellir lawrlwytho'r adroddiad oddi ar wefan y Cyngor Sir. Mae'r ddogfen hon ar gael i'w lawrlwytho oddi ar wefan y Cyngor Sir www.sirgar.gov.uk/hamdden)

3.7 Disgwylir y bydd y lefelau cyfredol o gyllid refeniw yn parhau'n gyson o leiaf, gyda'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy yn sail i geisiadau i wella'r rhwydwaith. Wrth baratoi'r Cynllun, talwyd sylw i lefel yr adnoddau a allai fod yn angenrheidiol yn seiliedig ar y cyllidebau cyfredol (cyfalaf a refeniw) ynghyd â'r potensial i ychwanegu arian grant yn unol â'r lefelau cyfredol. Serch hynny, mae nifer o gamau gweithredu lle mae angen mwy o adnoddau i gyflymu'r rhaglen ac yn yr hirdymor i sicrhau bod system gynaliadwy yn ei lle i reoli'r rhwydwaith mynediad yn briodol drwy'r gyllideb refeniw sylfaenol. Fel y nodir uchod amcangyfrifir bod y costau ychwanegol hirdymor hyn tua £500,000 y flwyddyn. Mae crynodeb o'r ceisiadau hyn yn Nhabl 4 isod.

Tabl 4 Adnoddau Ychwanegol Angenrheidiol

Cyllid Blynyddol

Gweithredu	Angenrheidiol (Prisiau 06-07)	Sylwadau
Cam 1B: Cynyddu'r gyfran o hawliau tramwy sydd ar agor, yn hawdd i'w defnyddio, gydag arwyddion da, drwy ailagor a gwella o leiaf 300km y flwyddyn. (14% o'r rhwydwaith).	£100,000	Bydd yn dod â'r rhaglen ymlaen yn sylweddol o 2017. Ei angen yn flynyddol yn y tymor hir i sicrhau system gynaliadwy.
Cam 6B: Gwella perfformiad o ran gosod arwyddbyst i gynyddu'r % o lwybrau sy'n "Hawdd i'w Defnyddio".	£12,500	Ei angen i gynyddu % y llwybrau / hawliau tramwy "hawdd eu defnyddio". Ei angen yn flynyddol yn y tymor hir i sicrhau system gynaliadwy..
Cam 9: Mwy o gyllid cynnal a chadw er mwyn bod â rhwydwaith mynediad o safon uchel sy'n gynaliadwy dros y tymor hir.	£112,500	Cynnal a chadw ar y cyd â Cyngh. Cymuned i sicrhau system gynaliadwy dros y tymor hir.
Cam 11: Cilffyrdd /Ffyrdd Annosbarthedig – gweithio gyda BHS a grwpiau defnyddwyr eraill i sicrhau bod pob Cilffordd a Ffordd Annosbarthedig, lle cyfyngwyd yn barhaol ar yr hawliau i gerbydau drwy orchmynion cyfreithiol, ar agor ac ar gael i'w defnyddio.	£15,000	Ei angen i fodloni cyfrifoldebau newydd am gilffyrdd sydd â hawliau llwybrau ceffylau.
Cam 14: Cilffyrdd/Lonydd Gwyrdd – adnoddau ychwanegol blynyddol ar gyfer cwblhau arolygon ar gilffyrdd/lonydd gwyrdd a rhaglen gynnal a chadw ddilynol i glirio llwybrau dethol addas.	£100,000	Ei angen i fodloni cyfrifoldebau newydd am gilffyrdd/lonydd gwyrdd er budd cerddwyr, marchogion a defnyddwyr cerbydau
Cam 18: Cadw, adolygu a gwella (pa le bynnag y mae hynny'n bosibl ac mewn cytundeb â thirfeddianwyr) cyfleoedd addas i'r rhai sydd â symudedd cyfyngedig i gael mynediad i gefn gwlad.	£30,000	Rhaglen well sy'n ychwanegol at y rhaglen sylfaenol.
Cam 20: Cynyddu nifer y Gorchmynion a gaiff eu prosesu, o 40 i 60 y flwyddyn.	£50,000	Oddeutu 1.5 costau staff/cynnal i leihau'r llwyth wrth gefn o Orchmynion.
Cam 24: Ymgymryd ag ymchwil ragweithiol ac ystyried tystiolaeth mewn perthynas â cheisiadau am Orchmynion Addasu ar gyfer hawliau tramwy hanesyddol nad ydynt wedi cael eu cofrestru.	£50,000	Oddeutu 1.5 costau staff / cynnal ar gyfer ceisiadau/Gorchmynion "Ffyrdd Coll".
Cam 37: Parhau i gynnal arolygon rhagweithiol o'r rhwydwaith mynediad fesul cymuned, ar y cyd â'r cynghorau lleol.	£10,000	Rhaglen well sy'n ychwanegol at y rhaglen sylfaenol.
Camau 44/46/49/50/52/53: Darparu deunydd hyrwyddo ychwanegol ar gyfer hawliau tramwy a hyrwyddir, gwybodaeth am 'Fynediad i Bawb' a digwyddiadau a rhaglenni hyrwyddo.	£20,000	Rhaglen well sy'n ychwanegol at y rhaglen sylfaenol. Ei angen yn flynyddol yn y tymor hir i sicrhau system gynaliadwy.
CYFANSWM	£500,000	

Nod 1. Sicrhau bod y rhwydwaith hawliau tramwy yn hawdd i'w ddefnyddio ac yn bleserus.

Camau a Pholisïau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'r adnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed / Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
A. GWELLA HAWLIAU TRAMWY							
CAM 1A: Cynyddu'r gyfran o hawliau tramwy sydd ar agor, yn hawdd i'w defnyddio, gydag arwyddion da, drwy allagor a gwella o leiaf 150km y flwyddyn. (7% o'r rhwydwaith).	Dros £50,000 y flwyddyn	U	YDY	66% ar agor ac ar gael ar hyn o bryd; 30% yn "Hawdd i'w Defnyddio"	"Hawdd i'w Defnyddio" 65% erbyn Mawrth 2012 a 95% erbyn Mawrth 2017.	CSC Cyngor Cefn Gwlad Cymru EC y Loteri	Yr opsiwn mwyaf tebygol ar sail yr adnoddau tebygol.
CAM 1B: Cynyddu'r gyfran o hawliau tramwy sydd ar agor, yn hawdd i'w defnyddio, gydag arwyddion da, drwy allagor a gwella o leiaf 300km y flwyddyn. (14% o'r rhwydwaith).	Dros £50,000 y flwyddyn	C/U	NAC YDY	66% ar agor ac ar gael ar hyn o bryd; 30% yn "Hawdd i'w Defnyddio"	"Hawdd i'w Defnyddio" 95% erbyn Mawrth 2012.	CSC Cyngor Cefn Gwlad Cymru EC y Loteri	Opsiwn posibl pe bai rhagor o adnoddau ar gael.
CAM 2: Ceisio cynnal dyraniad o £225,000 y flwyddyn ar gyfartaledd yn y gyllideb gyfalaf ar gyfer gwelliannau i'r rhwydwaith mynediad drwy gynigion cyson i'r Rhaglen Gyfalaf.	Dros £50,000 y flwyddyn	U	YDY	Gofyniad hanfodol fel arian cyfatebol ar gyfer rhaglenni gwella mynediad sy'n cael cymorth grant.	Dyraniad cyfalaf o 225,000 y fl. ar gyfartaledd.	CSC	Dyraniad cyfalaf CSC £225,000 y flwyddyn yn 07-8 i 09-10.
CAM 3: Cwblhau Llwybr Arfordir Caerfyrddin a gwella rhannau priodol ar gyfer pob defnyddiwr fel rhan o Raglen Gwella Mynediad Arfordirol Llywodraeth Cynulliad Cymru i sefydlu Llwybr Arfordirol Cymru Gyfan.	Dros £50,000 y flwyddyn	U	YDY	Mae angen cwblhau rhaglen derfynol sydd wedi'i diffinio yn unol â'r adnoddau sydd ar gael. Cais posibl i'r Gronfa Gydgyfeirio.	Cwblhau'r rhaglen.	CSC LICC/CC GC EC	Rhan sylweddol o'r Llwybr wedi'i sefydlu drwy'r rhaglen flaenorol. Cwblhau yn amodol ar fanylion rhaglen LICC.

Nod 1. Sicrhau bod y rhwydwaith hawliau tramwy yn hawdd i'w ddefnyddio ac yn bleserus

Camau a Pholisïau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'r adnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
CAM 4: Llwybrau Ceffyl, Cilffyrdd a Ffyrdd Gwyrdd (ffyrdd annosbarthedig) gweithio gyda Chymdeithas Ceffylau Prydain (BHS) a grwpiau defnyddwyr eraill i sicrhau rhaglen o Deithiau Ceffyl / llwybrau marchogaeth rhanbarthol ar briffyrdd, cilffyrdd, llwybrau ceffyl a thir mynediad arall dethol.	£10,000-£50,000 y flwyddyn	U		Potensial i ffyrdd annosbarthedig ddatrys rhai o'r anawsterau cysylltu i geffylau a llwybrau beicio.	Cam 1 y Llwybr Ceffylau yn ei le erbyn 2010; ei gwblhau erbyn 2012.	CSC Hamdden/ Gwas. Tech. /BHS/EC / Loteri/ Grwpiau Defn.	Yn amodol ar geisiadau grant.
CAM 5: Bydd codi mynegbyst ar lwybr yn hollbwysig i unrhyw gynllun gwella hawliau tramwy, ynghyd â blaenoriaethu mynegbyst ar llwybrau y dywed defnyddwyr eu bod yn anodd i'w dilyn.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Yn hollbwysig ar lawer o lwybrau ond yn enwedig ar llwybrau sy'n cael eu hyrwyddo.	Yn cael ei fonitro drwy Adroddiad Blynyddol am gynnydd.	CSC Grwpiau Defnyddwyr	
POLISI 1: Ar y cyd â Chynghorau Tref a Chymuned, grwpiau defnyddwyr ac eraill, seilio rhaglenni gwella ar llwybrau blaenoriaeth sydd: a. Yn lleihau unrhyw berygl i'r cyhoedd b. Yn darparu cysylltiadau a chyfleoedd strategol o ran llwybrau sy'n cael eu hyrwyddo, er budd economi'r Sir. c. Yn ategu'r gyfres bresennol o Deithiau a Llwybrau Cerdedd.	Amherth nasol	U	Amherthnasol	Sail ar gyfer diffinio blaenoriaeth gymharol y gwelliannau.	Yn cael ei fonitro drwy Adroddiad Blynyddol am gynnydd.	CSC Cyngh. Tref a Chym. Fforwm Mynediad Lleoli; Grwpiau Defn.	

Nod 1. Sicrhau bod y rhwydwaith hawliau tramwy yn hawdd i'w ddefnyddio ac yn bleserus

Camau a Pholisiau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'r adnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
d.O fudd i'r nifer fwyaf o ddefnyddwyr (gwirioneddol neu botensial), ar sail y lefelau defnydd ar y llwybr. e.Yn golygu defnydd cost-ffeithiol o adnoddau. f.O fudd lle mae hynny'n bosibl i'r rhai sydd â symudedd cyfyngedig. g.Yn integreiddio â'r ddarpariaeth cludiant cyhoeddus.							
POLISI 2: Bydd rhagdybiaeth i adael wyneb llwybrau yn eu cyflwr naturiol ac eithrio'r rhai a ddewisir fel llwybrau blaenoriaeth i bobl sydd â symudedd cyfyngedig neu lle mae cyflwr y ddaear yn ei wneud yn hanfodol er mwyn cael mynediad rhesymol.	Hyd at: £50,000 y flwyddyn.	C	YDY	Bydd y mwyafrif o'r llwybrau cefn gwlad yn cadw'r wyneb naturiol sydd arnynt	Yn cael ei fonitro drwy Adroddiad Blynyddol am gynnydd.	CSC	

Nod 1. Sicrhau bod y rhwydwaith hawliau tramwy yn hawdd i'w ddefnyddio ac yn bleserus

Camau a Pholisiau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'r adnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
POLISI 3: Bydd y Cyngor yn gweithio gyda thirfeddianwyr a rheolwyr tir i wella mynediad i bawb drwy fabwysiadu "opsiwn lleiaf cyfyngol" ar gyfer pob gwelliant i'r rhwydwaith a ffordd ragweithiol o ymdrin â gwelliannau ar lwybrau dethol. Bydd hyn yn dilyn y drefn o fwllch, lliidiart, yna sticil, yn amodol ar y gofynion hanfodol o ran rheoli stoc ac atebolrwydd y tirfeddianwr am y strwythurau.	£10,000-£50,000 y flwyddyn	U	YDY	Mae angen cydnabod yr anawsterau sy'n cael eu hachosi gan strwythurau dianghenraid yng nghefn gwlad.	Nodi'r blaenoriaethau o ran darparu mynediad i'r anabl, Rhagfyr 2008; Rhaglen addasu a hyrwyddo gychwynnol 2008-2012	CSC Grwpiau Defnyddwyr	Potensial ar gyfer rhaglen o welliannau wedi'i huwchraddio.
POLISI 4: Lle gwneir ceisiadau am offer newydd, bydd rhagdybiaeth y dylid cael cyn lleied â phosibl o strwythurau. Ar lwybrau troed bydd rhagdybiaeth o blaid defnyddio lliidiardau, oni bai fod rhesymau rheoli stoc hollbwysig dros ganiatáu sticlau.	Llai na £10,000 y flwyddyn	C	YDY	Nifer cymharol fach o geisiadau am lliidiardau / sticlau ac ati newydd ar hawliau tramwy sy'n bodoli'n barod.	Y nifer o geisiadau am offer newydd a gymeradwyir Yn cael ei fonitro drwy Adroddiad Blynnyddol am gynydd.	CSC	

Nod 1. Sicrhau bod y rhwydwaith hawliau tramwy yn hawdd i'w ddefnyddio ac yn bleserus

Camau a Pholisiau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'r adnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
B. CYNNAL A CHADW HAWLIAU TRAMWY							
CAM 6A: Gwella perfformiad o ran gosod arwyddbyst i gynyddu'r % o lwybrau sy'n "Hawdd i'w Defnyddio".	£10000-£50,00 y flwyddyn	U	YDY	36% yn eu lle ar hyn o bryd, gan ostwng y % o lwybrau sy'n "hawdd i'w defnyddio" i 30% (06-7).	Gosod o leiaf 400 o fynegbyst y fl. 2007-12 ar briffyrdd metlin	CSC	Mae angen o leiaf 2000 o arwyddbyst i leihau'r gwaith sydd wedi ôl-gronni a gwella'r cyfartaledd drwyddo draw. Cyng. Cymuned i helpu i ddiffinio blaenoriaethau.
CAM 6B: Gwell rhaglen o godi mynegbyst i gyflymu ac ehangu'r rhaglen sylfaenol.			NAC YDY	Potensial i gyflawni 85%.	Cynyddu i 600 y fl. 2007-12	CSC	Costau o leiaf £20,000-25,000 y fl. Costau ychwanegol £12,500 y fl.
CAM 7: Annog Cynghorau Tref a Chymuned i wneud y gwaith cynnal a chadw ar yr holl lwybrau yn eu hardal ar sail blaenoriaeth, gyda chymorth grant gan CSC.	Hyd at: £50,000 y flwyddyn.	U	YDY	34 Cyngor yn cymryd rhan ar hyn o bryd. (Gweler yr Atodiad)	Y nifer o gynghorau sy'n cymryd rhan Targed 4 y fl. Yn cael ei fonitro drwy Adroddiad Blynnyddol am gynnydd.	CCC Fforwm Mynediad Lleol	Cynyddu nifer y Cynghorau sy'n cymryd rhan o 34 (2006) Byddai +4 y fl. yn golygu bod pob Cyngor yn cymryd rhan erbyn 2017.
CAM 8: Adolygu'r Rhaglen Gymuned gyda Chynghorau Tref a Chymuned er mwyn sefydlu system gynnal a chadw gref, dymor hir.	Dros £50,000 y flwyddyn	U	YDY	Hyd at 90% o gymorth grant ar gael ar hyn o bryd drwy CSC. Trafod / cytuno ar opsiynau o ran cyflawni gwaith blaenoriaeth.	Cytundeb wedi'i sefydlu. Ebrill 2008	CCC Fforwm Mynediad Lleol	Angen hirdymor am fwy o gynnal a chadw

Nod 1. Sicrhau bod y rhwydwaith hawliau tramwy yn hawdd i'w ddefnyddio ac yn bleserus

Camau a Pholisïau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'radnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
CAM 9: Ceisio cyllid cynnal a chadw ychwanegol fel bod modd sicrhau rhwydwaith mynediad o ansawdd uchel, sy'n gynaliadwy yn y tymor hir, ar y cyd ag awdurdodau eraill yng Nghymru.	Dros £50,000 y flwyddyn	U	NAC YDY	Dengys asesiadau annibynnol fod angen £400,000 ychwanegol y flwyddyn er mwyn cynnal y rhwydwaith yn effeithiol yn dilyn rhaglenni gwella / grantiau.	2008 - 9 ymlaen	Llywodraeth Cynulliad Cymru Cyngor Cefn Gwlad Cymru Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru	Mae angen tymor hwy am waith cynnal a chadw digonol ar y rhwydwaith. Potensial i fynediad i gefn gwlad ddiwallu anghenion strategaethau cysylltïol e.e. trafnidiaeth gynaliadwy, gwella iechyd, cynlluniau cymunedol, addysg ac ati.
CAM 10: Sicrhau bod pob Llwybr Strategol a Llwybr Sirol sy'n bodoli ar hyn o bryd ac sy'n cael eu hyrwyddo ar agor ac ar gael a'u bod yn cael eu cynnal a'u cadw'n dda, gydag anwyddion a chyfeirbwyntiau.	£10,000-£50,000 y flwyddyn.	U	YDY	Y ddarpariaeth gyfredol yw llwybrau Tywi/Teifi/yr Arfordir ynghyd â 36 Llwybr Sirol.	95% erbyn 2012; 95% erbyn 2017	CSC Grwpiau Defnyddwyr Cyngorau Lleol.	Y 100% llawn yn annhebygol o gael ei gyflawni bob amser.
CAM 11: Cliffyrdd/Ffyrdd Annosbarthedig – gweithio gyda BHS a grwpiau defnyddwyr eraill i sicrhau bod pob Clifffordd a Ffordd Annosbarthedig, lle cyfyngwyd yn barhaol ar yr hawliau i gerbydau drwy orchmynion cyfreithiol, ar agor ac ar gael i'w defnyddio.	£10,000-£50,000 y flwyddyn	U	NAC YDY	Mae 5 llwybr o leiaf yn ddarostyngedig i Orchmynion Rheoli Traffig parhaol (Tach 07). Mae 3 arall dan ystyriaeth.	Llwybrau TRO (5) ar agor ac ar gael erbyn Mawrth 2009	CSC BHS EC y Loteri	
CAM 12: Llwybrau ceffyl – Sicrhau bod yr holl llwybrau ceffyl ar agor ac ar gael i'w defnyddio.	£10,000-£50,000 y flwyddyn	U	YDY	Mae angen gwneud yn fawr o botensial y nifer cyfyngedig o llwybrau ceffyl sydd ar gael.	95% o'r holl llwybrau ceffyl ar agor ac ar gael erbyn 2012;	CSC BHS Grwpiau Defnyddwyr	Parhau i weithio gyda BHS a grwpiau defnyddwyr eraill.

Nod 1. Sicrhau bod y rhwydwaith hawliau tramwy yn hawdd i'w ddefnyddio ac yn bleserus

Camau a Pholisïau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenoriaeth U/C/I	Gyda'r adnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
CAM 13: Cynnal ymchwil pellach i fynediad i gerbydau i Fynyddoedd Cambria ac ardaloedd eraill lle gallai pwysau ddatblygu.	Llai na £10,000 y flwyddyn	C	YDY	Mae cynigion yn cael eu hystyried ar hyn o bryd am astudiaeth ar y cyd ym Mynyddoedd Cambria gyda CCGC/Powys / Ceredigion. Bydd yr astudiaeth yn rhoi sail i weithredu pellach.	Cwblhau'r astudiaeth/ argymhellion	CS Cer CSC CSP Cyngor Cefn Gwlad Cymru GLASS; TRF; CRAG	Defnyddio cerbydau yng ngogledd-orllewin y sir, gan gynnwys materion TRO/traws-ffiniol.
CAM 14: Cwblhau'r arolwg ar gillyfyrdd /lonydd gwyrdd i ddiffinio rhaglen bosibl ar gyfer clirio llwybrau dethol addas drwy ymgynghori gyda grwpiau defnyddwyr	Dros £50,000 y flwyddyn	U	NAC YDY	Angen arolygon i ddiffinio maint y broblem fel sail ar gyfer rhaglen bellach o weithredu.	Arolygu a dadansoddi'r blaenoriaethau Rhag 2009; Rhaglen Gynnal 2010 ymlaen yn amodl ar adnoddau	Gwas Tech CSC; GLASS; TRF; CRAG	Casgliad grwpiau defnyddwyr y gall llawer o gillyfyrdd/UCR gyflawni rôl werthfawr (gweler hefyd Gam 4 uchod).
POLISI 5: Mewn ymgynghoriad â Chynghorau Tref a Chymuned, grwpiau defnyddwyr ac eraill, targedu gwaith cynnal a chadw'r Rhaglen Gymuned yn flynyddol ar lwybrau sydd: i. Yn golygu perygl i'r cyhoedd ii. O fudd i'r rhan fwyaf o ddefnyddwyr (gwirioneddol neu ddarpar) yn seiliedig ar lefelau o ddefnydd o'r hawliau tramwy. iii. Darparu cysylltiadau mewn trefi a phentrefi a'r cyffiniau ac ar lwybrau sy'n cael eu hyrwyddo.	£10,000-£50,000 y flwyddyn.	U	YDY	Diffyg cyllid ar gyfer gwaith cynnal a chadw tymor hir ar y rhwydwaith, sy'n golygu bod rhaid asesu blaenoriaethau.	Gwaith cynnal a chadw effeithiol parhaus	CSC Cynghorau Cymuned; Fforwm Mynediad Lleol; Grwpiau Defnyddwyr	

Nod 1. Sicrhau bod y rhwydwaith hawliau tramwy yn hawdd i'w ddefnyddio ac yn bleserus

Camau a Pholisiau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'radnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
iv. O fudd lle mae hynny'n bosibl i'r rhai sydd â symudedd cyfyngedig. v. Yn rhan o lwybr sirol sy'n cael ei hyrwyddo. vi. Yn darparu mynediad i Wlad Agored.							
POLISI 6: Bydd CSC yn cynnal llwybrau mewn modd sy'n gymesur â'r defnydd cyhoeddus a phreifat cymharol ar hyn o bryd.	Llai na £10,000 y flwyddyn	C	YDY	Nifer cyfyngedig o achosion lle mae angen safonau mynediad uwch ar hawliau preifat nag ar hawliau cyhoeddus.	Parhaus	CSC	
POLISI 7: Ni fydd CSC yn cydsynio i bartion eraill newid y math o wyneb sydd ar lwybr, oni bai fod yr wyneb newydd yn gydnaws â'r defnydd cyhoeddus a bod y cyfrifoldeb am ei gynnal a'i gadw i'r dyfodol yn gorffwys gyda'r trydydd parti.	Llai na £10,000 y flwyddyn	C	YDY	Nifer cyfyngedig o achosion lle mae tirfeddianwyr yn gofyn am wyneb gwahanol ar hawliau tramwy.	Parhaus	CSC	
C. GORFODAETH HAWLIAU TRAMWY							
CAM 15: Diffinio Protocol Gorfodi i sefydlu polisiau a gweithdrefnau gorfodi sydd i gael eu defnyddio i fynnu ac amddiffyn hawliau'r cyhoedd lle mae trafod, negodi, ewyllys da a chydweithredu wedi methu o fewn cyfnod rhesymol o amser.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Nid oes protocol gorfodi ffurfiol wedi cael ei sefydlu ar hyn o bryd.	Protocol yn ei le.	CSC	

Nod 1. Sicrhau bod y rhwydwaith hawliau tramwy yn hawdd i'w ddefnyddio ac yn bleserus

Camau a Pholisïau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'radnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
POLISI 8: Bydd unioni materion yn ymwneud â llwybrau yn cael ei seilio'n gadarn ar drafod, negodi, ewyllys da a chydweithrediad rhwng y Cyngor a thirfeddianwyr gyda golwg ar ddatrys materion yn gyfeillgar.	£10,000-£50,000 y flwyddyn	U	YDW	Athroniaeth hanfodol o waith partneriaeth a "gorfodaeth dyner".	Amherthnasol	CSC	Costau'r staff o gysylltu/trafod yn sylweddol
POLISI 9: Paratoi a diweddaru cofrestr o gwynion (ee rhwystrau naturiol neu rwystrau o fath arall, arwyddion coll/camarweiniol, da byw peryglus/tirfeddianwyr etc) i ddelio â nhw yn unol â'r Protocol Gorfo-daeth	£10,000-£50,000 y flwyddyn	U	YDW	Mae Adran 63 o'r Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy yn rhoi'r hawl i'r cyhoedd i gyflwyno rhybudd i'r Cyngor yn gofyn iddo weithredu i ddelio â chwyn. O fewn mis i'r rhybudd hwnnw gael ei gyflwyno rhaid i'r Cyngor gyflwyno rhybudd i'r rhai y bernir eu bod yn gyfrifol am y drosedd honedig ynghyd â hysbysiad i'r achwynnydd yn ei hysbysu am y camau gweithredu y bwriedir eu cymryd.	Cynhyrchu rhestr o gwynion, rhybuddion a ddaeth i law/a gyflwynwyd, yn cynnwys y canlyniadau perthnasol, a sicrhau ei bod yn cael ei diweddaru'n gyson. Tach 2007 ymlaen	CSC	Angen ymateb yn brydlon i gwynion. Costau'r staff o gysylltu / trafod yn sylweddol. Bydd gwell adnoddau yn lleihau'r problemau

Nod 1. Sicrhau bod y rhwydwaith hawliau tramwy yn hawdd i'w ddefnyddio ac yn bleserus

Camau a Pholisiau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'r adnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
POLISI 10: Byddir yn ystyried erlyn os ceir aildroseddau dro ar ôl tro, lle mae'r awdurdod yn cael ei atal rhag gweithredu'n uniongyrchol ar lwybr neu lle nad yw'r tiffeddiannwr /deiliad yn gwneud cais am wriad i wneud iawn am rwystr neilltuol.	Hyd at: £50,000 y flwyddyn	U	YDY		Cadw cofnod o'r nifer o erlyniadau y flwyddyn.	CSC	Dros dro cyn ffurfio protocol.
POLISI 11: Adennill cost lawn hysbysebu ac unrhyw gostau eraill cysylltiedig i'r Cyngor oddi wrth y rhai sy'n gwneud cais am gau llwybr dros dro.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Hanfodol er mwyn cadw'r adnoddau sydd ar gael i wella'r rhwydwaith.	Amherthnasol	CSC	
POLISI 12: Caiff gorchmynion gwyro eu hystyried gan y Cyngor lle dangosir mai dyma'r ffordd fwyaf cost-effeithiol ac ymarferol o ddatrys problemau ar lwybr. Y llwybr a ddargyfeirwyd i'w farcio'n glir cyn i'r Gorchmynion ddod i rym.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Yr angen am ddargyfeirio drwy ymgynghori â grwpiau defnyddwyr lleol.	Cadw cofnod o'r nifer o orchmynion a gaiff eu hystyried a'u prosesu gan CSC yn flynyddol.	CSC	Bydd gwell adnoddau yn cynyddu'r Gorchmynion a wneir.

Nod 1. Sicrhau bod y rhwydwaith hawliau tramwy yn hawdd i'w ddefnyddio ac yn bleserus

Camau a Pholisïau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'r adnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
D. MYNEDIAD I BAWB CAM 16: Mabwysiadu'r polisi o Fynediad Lleiaf Cyfyngol a dilyn y 6 egwyddor eang o "Drwy Bob Dull Rhesymol" ym mhob cynllun mynediad i gefn gwlad (gweler para. 2.65 uchod).	£10,000-£50,000 y flwyddyn	U	YDY		Adr. blynyddol i nodi gwelliannau 2007-2017	CSC Partneriaid	Potensial ar gyfer cynyddu'r rhaglen fel rhan o wella'r adnoddau
CAM 17: Ffurio Grŵp Cyngori ar gyfleoedd i uwchraddio'r rhwydwaith ar gyfer pobl anabl a defnyddwyr eraill llai abl i symud.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Angen am gyfraniad manwl penodol gan grwpiau defnyddwyr	Rhagfyr 2008	CSC/ Fforwm Mynediad Lleol	Posibl ei sefydlu drwy'r Fforwm Mynediad Lleol.
CAM 18: Cadw, adolygu a gwella (pa le bynnag y mae hynny'n bosibl ac mewn cytundeb â thirfeddianwyr) gyfleoedd addas i'r rhai sydd â symudedd cyfyngedig i gael mynediad i gefn gwlad.	£10,000-£50,000 y flwyddyn	U	YDY / NAC YDY		Adr. blynyddol i nodi gwell-iannau 2007-2017	CSC Partneriaid	Potensial ar gyfer cynyddu'r rhaglen fel rhan o wella'r adnoddau

Nod 2. Darparu Map Diffiniol a Datganiad dibynadwy, cywir a chyfredol, sydd ar gael yn eang.

Camau a Pholisïau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'radnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
A. Parhau â'r cynnydd o ran diweddaru'r Map Diffiniol							
CAM 19: Fel gofyniad lleiaf, gwella 50% ar berfformiad 1996-2006 drwy brosesu 40 gorchymyn y flwyddyn hyd at y cam gwneud gorchymyn (Gorchmynion Llwybrau Cyhoeddus – gwyro, creu, dileu a gorchmynion addasu – ceisiadau / anghysondebau ar y Mapiau Diffiniol newydd).	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Lleihau'r llwyth wrth gefn o Orch. Llwybr Cyh. y Map Diffiniol	40 gorchymyn o leiaf y flwyddyn	CSC	Cyfartaledd 1996-2006 oedd 27 Gorch. y fl.
CAM 20: Gwella perfformiad i o leiaf 60 gorchymyn y flwyddyn hyd at y cam gwneud gorchymyn (Gorchmynion Llwybrau Cyhoeddus – gwyro, creu, dileu a gorchmynion addasu – ceisiadau / anghysondebau ar y Mapiau Diffiniol newydd).	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	NAC YDY	Lleihau'r llwyth wrth gefn o Orchmynion	60 gorchymyn o leiaf y flwyddyn	CSC	Adolygu'r cynnydd staff posibl fel rhan o'r £60,000 ychwanegol o gyllid sy'n ofynnol. (Gweler CCh Hawliau Tramwy B.5).
CAM 21: Cynnal adolygiad o'r costau priodol i'w codi am orchmynion.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Mae angen adolygu'r cyfraddau cyfredol o £1,000 o ystyried costau hysbysebu cyfredol a chostau cymwys eraill.	Rhoi cyfraddau diwygiedig ar waith Rhagfyr 2008.	CSC	

Nod 2. Darparu Map Diffiniol a Datganiad dibynadwy, cywir a chyfredol, sydd ar gael yn eang.

Camau a Pholisïau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'radnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
POLISI 13: Wrth wneud Gorchmynion Llwybrau Cyhoeddus, rhoi blaenoriaeth i: 1. Anghysondebau sy'n golygu nad oes modd defnyddio'r llwybr. 2. Llwybrau ceffyl a chilffyrdd sy'n cydgysylltu rhwydweithiau marchogaeth sy'n bodoli'n barod.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Angen am flaenoriaethu'r GLIC o ystyried graddfa'r galw a'r adnoddau sydd ar gael.	Y rhesymau blaenoriaethu i gael eu cynnwys yn yr adroddiad blyneddol.	CSC	Gweler hefyd adnoddau staff ychwanegol yng Nghamau 14/15 uchod. Sylwadau
POLISI 14: Wrth wneud Gorchmynion Addasu, delio â nhw yn y drefn y daethant i law ond gan roi blaenoriaeth i: a. Llwybrau sydd wedi cael eu hawlio sydd dan fygythiad oherwydd gwaith datblygu. b. Llwybrau lle mae Cyfundeb Creu yn cynnig ffordd gyflymach o ddatrys y mater. c. Llwybrau ceffyl a chilffyrdd sy'n cydgysylltu rhwydweithiau marchogaeth sy'n bodoli'n barod.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Angen am flaenoriaethu'r Gorch. Addasu o ystyried graddfa'r galw a'r adnoddau sydd ar gael	Y rhesymau blaenoriaethu i gael eu cynnwys yn yr adroddiad blyneddol.	CSC	Gweler hefyd adnoddau staff ychwanegol yng Nghamau 14/15 uchod.
POLISI 15: Bydd gofyn i ymgeiswyr dalu costau gorchmynion gwyrho / dileu ynghyd â chost y gwaith sy'n ofynnol i agor y llwybr newydd.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Hanfodol er mwyn cadw'r adnoddau sydd ar gael i wella'r rhwydwaith.	Amherthnasol	CSC	

Nod 2. Darparu Map Diffiniol a Datganiad dibynadwy, cywir a chyfredol, sydd ar gael yn eang.

Camau a Pholisïau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'radnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
POLISI 16: Yn ddefnyddiol dylai gorchmynion i wro neu gau llwybr dan y Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref gael eu cadarnhau cyn i'r gwaith adeiladu ddechrau, er mwyn lleihau problemau posibl. Dim ond lle gellir profi bod rhaid gwro llwybr i alluogi'r datblygiad i fynd rhagddo a lle mae llwybr amgen derbyniol yn cael ei ddarparu y caniateir gwiriadau. Dim ond dan amgylchiadau eithriadol y caniateir cau llwybrau.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Adlewyrchir y gofynion sylfaenol er mwyn gwneud Gorchmynion dan y Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref	Amherthnasol	CSC Datblygwyr	
POLISI 17: Bydd unrhyw safle adeiladu sy'n creu rhwystr ar draws llwybr yn cael ei ystyried yn rhwystr ac ymdrinnir ag ef dan y polisi/ protocol gorfodi	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Yn unol â'r gweithdrefnau ar gyfer Gorchmynion dan y Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref/Gorchmynion eraill.	Amherthnasol	CSC	
POLISI 18: Cyfyngir ar ddefnyddio llwybrau caniatadol a dim ond lle mae manteision sylweddol yn y tymor byr, am wariant bychan iawn, y byddir yn bwrw ymlaen â nhw.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Defnydd cyfyngedig yn y gorffennol ac nid ydynt yn gyffredinol yn cael eu hystyried yn ddefnydd effeithiol o adhodau	Record of no. of permissive routes p.a. to be kept.	CSC	

Nod 2. Darparu Map Diffiniol a Datganiad dibynadwy, cywir a chyfredol, sydd ar gael yn eang.

Camau a Pholisïau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'radnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
B. Cynhyrchu Map Diffiniol digidol							
CAM 22: Digido 100% o'r rhwydwaith hawliau tramwy cyhoeddus yn gywir.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Mae copïau papur o'r Map yn gywir ond yn y tymor hir byddai fersiwn digidol yn golygu mynediad haws i'r cyhoedd. Mae fersiwn cyfredol CCGC tua 90% yn gywir.	Cwblhau'r Map Diffiniol Mawrth 2009	CSC Cyngor Cefn Gwlad Cymru	
CAM 23: Gwneud fersiwn ddigidol o'r Map Diffiniol ar roi ar y wefan.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	I helpu'r cyhoedd gael gwybodaeth am y llwybrau sydd ar gael.	Map Diffiniol Digidol ar gael ar y wefan Mawrth 2010.	CSC Cyngor Cefn Gwlad Cymru	
C. Ffyrdd Coll							
CAM 24: Ymgymryd ag ymchwil rhag-weithiol ac ystyried tystiolaeth mewn perthynas â cheisiadau am Orchmynion Addasu ar gyfer hawliau tramwy hanesyddol nad ydynt wedi cael eu cofrestru.	Dros £50,000 y flwyddyn	C	NAC YDY	Mae angen ystyried y rhain cyn dyddiad darfod 2026 i gofnodi hawliau tramwy hanesyddol nad ydynt wedi cael eu cofrestru.	Pob llwybr i gael ei ystyried erbyn 2026.	Cyngor Cefn Gwlad Cymru CSC Grwpiau Defnyddwyr	Dim ond yn Lloegr mae cyllid ar gael ar hyn o bryd. Mae diddordeb defnyddwyr mewn Ffyrdd Coll yn uchel. Angen mwy o adnoddau o ystyried y lefelau staffio presennol.
CAM 25: Cynnal y safonau cyfredol wrth gyflawni 95% o geisiadau am chwiliad o fewn 5 diwrnod.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY		Ymateb i 95% o chwiliadau o fewn 5 diwrnod.	CSC	

Nod 3. Sicrhau bod cyfleoedd i gael mynediad i gefn gwlad fel arall yn hawdd i'w defnyddio ac yn bleserus..

Camau a Pholisiau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'r adnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
A. PARCIAU CEFN GWLAD							
CAM 26: Parc Gwledig Pen-bre – rhoi rhaglen o welliannau ar waith yn cynnwys Canolfan Ymwelwyr newydd, gwell cyfleusterau arlwyo a gweithgareddau estynedig.	Dros £50,000 y flwyddyn	U	YDY	Rhaglen fuddsoddi gyda chymorth grant i wella safon y mwynerau yn y Parc.	Sicrhau arian grant i'w ychwanegu at gyfraniadau cyfalaf CSC a rhoi'r cynllun ar waith 2007-2010.	CSC EC y Loteri	Yn amodol ar grantiau
CAM 27: Parc Gwledig Gellir Aur – ceisio sicrhau dyfodol tymor hir y Parc Gwledig a sefydlu rhaglen o welliannau drwy gytundeb â'r perchenogion newydd.	Dros £50,000 y flwyddyn	U	YDY	Rhaglen fuddsoddi gyda chymorth grant i wella safon y mwynerau yn y Parc, unwaith y byddwn wedi cytuno â'r perchenogion ar brydles tymor hir.	Sicrhau prydles tymor hir ac arian grant i'w ychwanegu at gyfraniadau cyfalaf CSC a chytuno ar gynllun/ ei roi ar waith 2007-2010.	CSC EC y Loteri	Yn amodol ar grantiau.
CAM 28: Parc Gwledig Llyn Llech Owain – cwblhau rhaglen o welliannau i gerddwyr, marchogion a beicwyr a gwelliannau amgylcheddol cysylltiol.	Dros £50,000 y flwyddyn	U	YDY	Rhaglen fuddsoddi gyda chymorth grant wedi cael ei chymeradwyo ac ar y gweill i wella safon y mwynerau yn y Parc.	Cwblhau'r rhaglen Mehefin 2008.	CSC, Cronfa Ddatblygu Ranbarthol Ewrop, Gronfa Drefnadaeth y Loteri CCCGC Cyngor Cymuned Gors-las	Cynllun cymorth grant o £681,000.
CAM 29: Parc Arfordirol y Mileniwm – cynnal a gwella'r cyfleoedd i gael mynediad i gefn gwlad ac i ymgymryd ag adloniant dŵr.	Dros £50,000 y flwyddyn	U	YDY	Cynlluniau am weithgareddau ar y dŵr a'r tir, gan ehangu'r ddarpariaeth gyfredol	Parhaus	CSC EC y Loteri Eraill	Angen posibl am f orgloddiau newydd yn Harbwr Porth Tywyn i sicrhau mynediad tymor hir i'r marina. Yn amodol ar grantiau

Nod 3. Sicrhau bod cyfleoedd i gael mynediad i gefn gwlad fel arall yn hawdd i'w defnyddio ac yn bleserus..

Camau a Pholisïau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'radnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
CAM 30: Parc Coetir y Mynydd Mawr – gwelliannau ar raddfa fach i wella'r cyfleurterau fel y bydd cyfleoedd yn caniatáu.	£10,000-£50,000 y flwyddyn	C	YDY	Cynllun Ffyrdd Gweithgar o Fyw £20,000 i feiciau mynydd ar waith yn 2007.	Cwblhau'r rhaglen gyfredol Rhagfyr 2007 a pharhaus.	CCC Lottery	Subject to grants.
CAM 31: Parc Gelliwerdd (Glanaman) / Allt Nant y Ci (Saron)	Dros £50,000 y flwyddyn	U	YDY	Rhoi cynlluniau cymorth grant sydd wedi'u cymradwyo i wella mynediad i gefn gwlad ar waith.	Cwblhau'r rhaglen Mehefin 2008.	CCC EC Comm. Councils	Subject to grants.
B. GWLAD AGORED							
CAM 32: Sicrhau bod o leiaf un pwynt mynediad cyhoeddus ar gael i bob bloc o Dir Mynediad.	Llai na £10,000 y flwyddyn	C	YDY	7600 hectar o Wlad Agored ar gael yn y Sir.	90% o Dir Mynediad ar gael drwy o leiaf un pwynt mynediad cyhoeddus erbyn 2012.	CCC CCW	Subject to CCW grants. Urban / Crown Commons will have higher access rights.
CAM 33: Sicrhau bod anwyddion a'r symbolau mynediad cenedlaethol arnynt ar bob allanfa a mynedfa i flociau o Dir Mynediad sydd ar gael ac ar agor.	Llai na £10,000 y flwyddyn	C	YDY	Mae angen sicrhau y mwybyddiaeth gyhoeddus o ffiniau Gwlad Agored ar lawr gwlad.	Cytundebau wedi'u llofnodi am 90% o'r allanfeydd a'r mynedfeydd i flociau o Dir Mynediad erbyn 2012.		Subject to CCW grants.

Nod 3. Sicrhau bod cyfleoedd i gael mynediad i gefn gwlad fel arall yn hawdd i'w defnyddio ac yn bleserus..

Camau a Pholisiau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'radnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
POLISI 19: Rhoi blaenoriaeth i Raglenni Cynnal a Chadw a Gwella hawliau tramwy sy'n darparu cyfleoedd i gael mynediad i Wlad Agored. (Gweler Gwella A.3 a Chynnal a Chadw B.4 uchod).	Llai na £10,000 y flwyddyn	C/U	YDY	Mae angen integreiddio hawliau tramwy â chyfleoedd i gael mynediad i Wlad Agored	Adroddiad blynyddol i bennu llwybrau sy'n arwain i Wlad Agored	CSC Fforwm Mynediad Lleol Grwpiau Defnydd-wyr	Yn amodol ar grantiau CCGC.
C. SAFLEOEDD PICNIC A GWARCHODFEYDD NATUR				.			
CAM 34: Cynnal safleoedd picnic a gwarchodfeydd natur presennol ac ystyried rhywfaint o gyfleusterau ychwanegol addas.	£10,000-£50,000 y flwyddyn	C	YDY	I'w gyfyngu i safleoedd sydd â nodweddion eithriadol.	Dim mwy na 3 safle erbyn 2012.	CSC Partneriaid	16 o safleoedd gan CSC ar hyn o bryd.
D. BEICIO							
CAM 35 : Cynnal y llwybrau beicio sy'n bodoli eisoes yn y Sir i ddiwallu anghenion beicwyr a defnyddwyr eraill.	£10,000-£50,000 y flwyddyn	C/U	YDY	Yn cynnwys llwybrau'r Rhwydwaith Beicio Cenedlaethol.	Pob llwybr yn cael ei ddefnyddio	CSC / Sustrans Grwpiau Defnydd-wyr	Yn cael eu glanhau ar hyn o bryd drwy weithredu ar y cyd gan Was. Stryd / Hamdden CSC.Defnyddwyr yn eu gwerthfawrogi'n fawr.

Nod 3. Sicrhau bod cyfleoedd i gael mynediad i gefn gwlad fel arall yn hawdd i'w defnyddio ac yn bleserus..

Camau a Pholisïau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'radnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
CAM 36: Blaenoriaeth i gael ei rhoi i: a.Cwblhau llwybr beicio Dyffryn Aman; b.Datblygu'r darnau allweddol sydd ar goll yn y rhwydwaith rhwng Rhydaman a Cross Hands; c.Datblygu'r darnau allweddol sydd ar goll yn y rhwydwaith rhwng Nantgaredig a Felin-wen yn nyffryn Tywi; d.Cwblhau'r tri llwybr Beicio Mynydd ym Mrechfa a helpu i ddatblygu'r ardal hon fel Canolfan Ragoriaeth	Dros £50,000 y flwyddyn	C/U	YDY	Rhaglenni gwella yn adeiladu ar waith blaenorol yn datblygu llwybrau beicio sydd wedi bod yn boblogaidd iawn gyda'r cyhoedd.	Cwblhau llwybrau	CCC / Sustrans SWITCH Consortiumm Cludiant Integredig De-orllewin Cymru	Cysylltiadau â'r Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol ar gyfer Cerdedd a Beicio. Yn amodol ar grantiau.
E. MYNEDIAD I BAWB Gweler Camau 16, 17,18 Tud -35.							

Nod 4. Gweithio mewn partneriaeth i sicrhau gwell cyfleusterau o ran Mynediad i Gefn Gwlad.

Camau a Pholisiau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'r adnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
A. Hyrwyddo Partneriaethau							
CAM 37: Parhau i gynnal arolygon rhag-weithiol o'r rhwydwaith mynediad fesul cymuned, ar y cyd â'r cynghorau lleol.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY/ NAC YDY	Potensial i fwy o ymwneud cymunedol a diddordeb mewn materion cefn gwlad.	Y nifer o Arolygon Cymuned a gwblheir 2007-12.	CSC Cyngh. Cymuned	Potential for increasing programme as part of enhanced resources
CAM 38: Parhau i hyrwyddo partneriaethau gyda chynghorau cymuned, tirfeddianwyr/deiliaid tir a chyrff cyhoeddus a phreifat eraill, i wneud yn fawr o'r adnoddau sydd ar gael i wella mynediad i gefn gwlad.	Dros £50,000 y flwyddyn	U	YDY	Potensial i gael cymorth grant ar gynlluniau addas.	O leiaf 3 chynllun partneriaeth y flwyddyn ar y cyd â chyrff eraill ar faterion a phrosiectau addas.	CSC Cynghorau Cymuned Y Comisiwn Coedwigaeth Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol Fforwm Mynediad Lleol Eraill	
CAM 39: Sicrhau cyllid ad. 106 ar gyfer gwelliannau i Hawliau Tramwy a mynediad i gefn gwlad i ddiwallu'r anghenion a greir gan ddatblygiadau newydd.	Llai na £50,000 y flwyddyn	U	YDY	Potensial i gael adnoddau ychwanegol i gwrdd â galwadau newydd.	Adroddiad blynyddol i bennu'r cyllid a sicrhair.	CSC Datb'wyr	
CAM 40: Parhau i weithio gyda Tir Gofal a chynlluniau amaeth-amgylcheddol tebyg i sicrhau gwelliannau i'r rhwydwaith mynediad yn y tymor hir.	Llai na £50,000 y flwyddyn	U	YDY	Rhai awgrymiadau bod yr offer sy'n cael ei ddarparu gan CSC ar hyn o bryd yn cael ei osod yn wael weithiau – mae angen monitro hyn yn fwy manwl.	Pob llwybr mynediad cyhoeddus ar Tir Gofal a thir tebyg i fod ar agor ac ar gael.	CCGC LICC CSC	

Nod 4. Gweithio mewn partneriaeth i sicrhau gwell cyfleusterau o ran Mynediad i Gefn Gwlad.

Camau a Pholisïau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'r adnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
CAM 41: Parhau i weithio ar y cyd i hyrwyddo defnydd mwy cynaliadwy o'r rhwydwaith drwy gysylltiadau â darparwyr trafnidiaeth gyhoeddus e.e. Cerdded o'r Trên, Cerdded o'r Bws.	£10,000-£50,000 y flwyddyn	U	YDY	Pwysigrwydd cynyddol materion cynaliadwyedd.	Adroddiad blynyddol i bennu'r nifer o daflenni a gynhyrchir.	CSC / Darparwyr Trafnidiaeth SWWITCH Partneriaeth Rheilffyrdd Cymunedol De-orllewin Cymru	Cysylltiadau â'r Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol ar gyfer Cerdded a Beicio.
B. Gwirfoddolwyr							
CAM 42: Parhau i wneud yn fawr o'r potensial i ddefnyddio gwirfoddolwyr, lleol, cenedlaethol a rhyngwladol, i ddarparu a gwella a chynnal a chadw rhaglenni mynediad i gefn gwlad.	Hyd at £50,000 y flwyddyn	U	YDY	Ar hyn o bryd fe'u seilir yn bennaf ar wersylloedd gwaith ond mae potensial i grwpiau lleol llai.	Nifer y grwpiau gweithredol; Nifer y diwrnodau grŵp gwirfoddol a drefnwyd; Canlyniadau a gafwyd.	CSC Cyngor Cefn Gwlad Cymru Grwpiau Defnydd-wyr	Mae angen sicrhau "màs critigol" o weithredu gan wirfoddolwyr i sicrhau bod y gwaith a wneir yn gymesur â'r amser wyddogion sy'n cael ei fuddsoddi yn cynnal y rhaglen.
CAM 43: Parhau i ddarparu o leiaf 15 gwersyll gwaith / 30 wythnos y flwyddyn i wirfoddolwyr lleol ac eraill.	Hyd at £50,000 y flwyddyn	U	YDY	Posibiliadau i wirfoddolwyr lleol i ymuno â grwpiau yn y gwersylloedd gwaith ehangach.	15 gwersyll gwaith / 30 wythnos y flwyddyn.	CSC Cymdeithas y Cenhedloedd Unedig BTCV Grwpiau Defnyddwyr Eraill	Potensial ar gyfer mwy o weithgarwch mewn gwell rhaglenni gwella/cynnal a chadw.

Camau a Pholisiau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'radnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
A. Cyffredinol CAM 44: Parhau i weithio gydag asiantaethau eraill i wella'r cyfleoedd i bobl sy'n byw mewn ardaloedd Cymunedau yn Gyntaf i gael mynediad i gefn gwlad.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY / NAC YDY	Potensial i gynlluniau partneriaeth yn defnyddio cyfleostrau adloniant cefn gwlad.	Cynlluniau penodol yn cynnwys Cymunedau yn Gyntaf.	CSC / Partneriaid	Bydd y dulliau yn cynnwys gwefan, digwyddiadau, cysylltiadau â mentrau cenedlaethol. Potensial i wella'r hyrwyddo.
POLISI 20: Parhau i hyrwyddo ac annog defnydd cyfrifol o gefn gwlad a pharch tuag at y rhai sy'n byw ac yn gweithio yng nghefn gwlad.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY		Amherthnasol	CSC/ CCGC	Bydd y dulliau yn cynnwys gwefan, digwyddiadau, cysylltiadau â mentrau cenedlaethol. Potensial i wella'r hyrwyddo.
POLISI 21: Parhau i annog pob carfan o gymdeithas i fanteisio ar fynediad i gefn gwlad.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY		Proffiliau defnyddwyr yn unol â chyfartaleddau rhanbarthol/ Cymru	CsC	Bydd y dulliau yn cynnwys gwefan, digwyddiadau, cysylltiadau â mentrau cenedlaethol. Potensial i wella'r hyrwyddo.

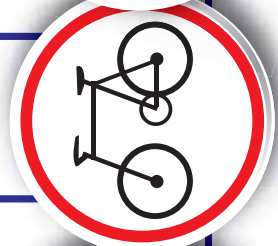
Nod 5. Hyrwyddo – cynnal a gwella ystod ac ansawdd y wybodaeth gyhoeddus, a'i bod ar gael yn eang mewn fformatau priodol.

Camau a Pholisiau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'r adnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
B. Deunydd Cyhoeddusrwydd							
CAM 45: Cadw, adolygu a diweddaru "Ehangder yr Awyr Agored" fel y brif ffynhonnell wybodaeth brintiedig am gyfleoedd mynediad ar gyfer adloniant yng nghefn gwlad i gerddwyr, beicwyr, marchogion, pobl anabl a defnyddwyr cerbydau.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Yn cael ei gylchredeg ar hyn o bryd drwy Ganolfannau Croeso, cyfleusterau hamdden, canolfannau gofal cwsmeriaid ac ati.	Amherthnasol	CSC	Mae gwybodaeth ar gael hefyd ar y wefan..
CAM 46: Darparu deunydd hyrwyddo am hawliau tramwy sy'n cael eu hyrwyddo.	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY/ NAC YDY	Y nod yw bod uwchlaw cyfartaledd awdurdodau Cymru ar y Dangosydd Perfformiad newydd i hawliau tramwy sy'n cael eu hyrwyddo	Uwchlaw cyfartaledd Cymru o ran y % o hawliau tramwy sy'n cael eu hyrwyddo.	CSC	I'yn cynnwys teithiau/ llwybrau Sirol a Strategol. Bydd y dulliau yn cynnwys gwefan a thafenni. Mae potensial ar gyfer rhaglen fwy.
CAM 47: Cynhyrchu tafleni Teithiau Cerded Strategol i hyrwyddo llwybrau diffiniedig yr Arfordir, Teifi a Thywi (sydd wedi cael eu huwchraddio).	Llai na £10,000 y flwyddyn	U	YDY	Gwybodaeth hanfodol am llwybrau mynediad dros bellteroedd hwy.	3 taflen newydd erbyn 2008 (yr Arfordir, Teifi a Thywi). Tafleni eraill ar ôl cwblhau'r Teithiau. Gwefan gyda chopiau .pdf i'w lawrlwytho o bob taflen sy'n rhad ac am ddim.	CSC	

Nod 5. Hyrwyddo – cynnal a gwella ystod ac ansawdd y wybodaeth gyhoeddus, a'i bod ar gael yn eang mewn fformatau priodol.

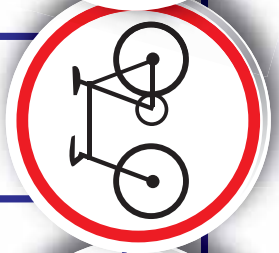
Camau a Pholisiau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'r adnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
CAM 48: Sicrhau bod y gyfres gyfredol o Deithiau Sirol (36) yn cael ei diweddaru drwy adolygu/aillargraffu yn rheolaidd.	Llai na £310,000 y flwyddyn	U	YDY	Mae angen sicrhau bod y gyfres gyfredol o Deithiau Sirol (36) yn cael ei diweddaru.	36 o deithiau gyda thafleuni cyfredol. Gwefan gyda chopiau.pdf i'w lawrlwytho o bob taflen sy'n rhad ac am ddim.	CSC	
CAM 49: Cynhyrchu taflenni Teithiau Sirol wedi'u diweddaru/ychwanegol i gyd-fynd â'r gyfres bresennol.	Llai na £310,000 y flwyddyn	C/I	NAC YDY	Tybir bod angen ehangu'n araf i ychwanegu at y gyfres gyfredol o 36 o Deithiau Sirol.	5 Taith Sirol newydd erbyn 2012; 10 Taith Sirol newydd erbyn 2017	CSC	Fforwm Mynediad Lleol yn ffafrio rhoi pwyslais ar y llwybrau presennol. Angen mwy o adnoddau
CAM 50: Gwella gwefan y Cyngor Sir ymhellach drwy ddarparu gwybodaeth am gyfleoedd mynediad i gefn gwlad ac ar gyfer gwaith cynllunio gweithgareddau ymlaen llaw pob math o ddefnyddiwr, yn cynnwys: a. Map Diffiniol a Datganiad; b. Pecynnau gwneud cais am hawliadau, gwiriadau ac ati; c. Map rhyngweithiol a ffurflen gwynion; d. Cofrestr o geisiadau map diffiniol a datganiadau statudol; e. Hawliadau a Gorchmynion Addasu. f. Manylion y Fforwm Mynediad Lleol.	£10,000-£50,000 y flwyddyn	U	NAC YDY	Anawsterau cyn hyn o ran diweddaru gwybodaeth yn rheolaidd.	Diweddaru'r wefan yn rheolaidd.	CSC	Potensial i wella'r hyrwyddo

Nod 5. Hyrwyddo – cynnal a gwella ystod ac ansawdd y wybodaeth gyhoeddus, a'i bod ar gael yn eang mewn fformatau priodol.

Camau a Pholisïau Arfaethedig	Cost (£)	Blaenor-iaeth U/C/I	Gyda'r adnoddau sydd ar gael (gan gynnwys grantiau)	Materion	Targed/ Dyddiad	Corff Arwain Prif Bartneriaid	Sylwadau
CAM 51: Cynhyrchu gwybodaeth newydd am gyfleoedd marchogaeth yn y Sir.	Llai na £10,000 y flwyddyn.	U	YDY	Diffyg gwybodaeth am y cyfleoedd presennol	Cynhyrchu llyfryn.	CSC BHS	Potensial i wella'r hyrwyddo.
D. Hyrwyddo Mynediad i Bawb							
CAM 52: Darparu gwybodaeth "Mynediad i Bawb" am gyfleoedd mynediad i'r rhai sydd â symudedd cyfyngedig.	Llai na £10,000 y flwyddyn.	U/C	YDY / NAC YDY	Mae 1 ym mhob 5 person yn dioddef o anabledd, gyda goblygiadau ehangach i deuluoedd, ffrindiau a gofalwyr.	Cyfeiriadur cyfleoedd wedi cael ei sefydlu.	CSC Partneriaid	Cysylltiadau â'r Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol ar gyfer Cerdded a Beicio. Potensial ar gyfer gwell hyrwyddo.
CAM 53: Hyrwyddo manteision cymdeith-asol ac iechyd cerdded, marchogaeth a beicio drwy ddigwyddiadau a rhaglenni fel y Cynllun Cerdded Llwybr Iechyd, y Cynllun Llwybrau Trefol a rhaglenni gweithgareddau gan y Parciau Cefn Gwlad a lleoliadau eraill.	Hyd at; £50,000 y flwyddyn.	U	YDY / NAC YDY	Potensial i weithgareddau ar raddfa fach a graddfa fawr.	Rhaglen ddigwyddiadau gwyno yn flynyddol.	CSC	Cysylltiadau â'r Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol ar gyfer Cerdded a Beicio. Potensial ar gyfer gwell hyrwyddo.

4. Monitro ac Adolygu

4.1 Mae angen ystyried y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy fel proses barhaus yn hytrach nag ymarfer unwaith ac am byth. Clustnodwyd amrywiaeth eang o gynlluniau a strategaethau eraill y mae'n rhaid talu sylw iddynt yn y Cynllun Gwella ac a ddylai, yn eu tro, adlewyrchu'r darpariaethau yn y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy. Mae'r integreiddiad hwn gyda chynlluniau a strategaethau eraill yn debygol o fod yn un o'r prif ddulliau o weithredu'r cynllun.

4.2 Mae'r rhwydwaith Hawliau Tramwy wedi bod yn cael ei adolygu gan y Cyngor dros y blynyddoedd diwethaf ac mae llawer o'r newidiadau a'r gwelliannau a wnaed yn ystod y cyfnod hwnnw yn cael eu hadlewyrchu yn y Cynllun. Mae'r Cynllun Gwella wedi esblygu o'r drefn bresennol ond mae angen hefyd iddo adlewyrchu sefyllfaoedd newydd a gofynion a blaenoriaethau a fydd yn newid yn y dyfodol.

4.3 Bydd rhaglenni gwaith blynyddol yn ychwanegu at y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy. Bydd y rhain yn rhoi rhagor o fanylion am gynlluniau penodol. Mae'r Cynllun Gwella yn anelu at lefel eang a strategol ond mae camau gweithredu (a pholisïau) wedi'u cynnwys yn y cynllun er mwyn iddynt gael eu monitro yn hawdd ac yn wrthrychol. Diben hyn yw cadarnhau a ydynt yn cael eu cyflawni ac i asesu eu heffaith. Lle bynnag y bo modd, mae targedau a dangosyddion perfformiad wedi cael eu cynnwys.

4.4 Wedi iddo gael ei gymeradwyo bydd y Cynllun Gwella Hawliau Tramwy yn rhan o fframwaith strategol cyffredinol y Cyngor Sir a bydd iddo gysylltiad agos â phroses gynllunio busnes flynyddol yr Is-adran Hamdden. Bydd gwybodaeth yn cael ei chasglu bob blwyddyn, gan adeiladu ar y drefn gyffredol o wella hawliau tramwy, gwneud gorchmynion etc. Bydd yr wybodaeth a gesglir yn cael ei bwydo i Adroddiad o Gynnydd blynyddol a fydd yn cwmpasu gwaith y Cyngor Sir a'i bartneriaid sy'n ymwneud â mynediad i gefn gwlad.

4.5 Bydd yr Adroddiad Cynnydd Blynyddol yn rhan o'r cylch rheolaidd o adrodd i'r Fforwm Mynediad Lleol ac i Bwyllgor Craffu y Cyngor. Bydd hefyd yn bwydo i'r Cynllun Busnes ar gyfer yr Is-adran Hamdden a thrwy'r Cynllun hwnnw i dargedau ac arfarniadau staff unigol o fewn y gwasanaeth.

4.6 Er mai'r Cyngor Sir sydd wedi paratoi'r Cynllun, ni fydd modd i'r Cyngor Sir roi'r holl gamau gweithredu sydd ynddo ar waith ar ei ben ei hun. Mae angen trefn gref o weithio drwy bartneriaeth ynghyd ag arian ychwanegol o ffynonellau allanol er mwyn cyrraedd llawer o'r targedau. Ffrwyth cyllid o sawl ffynhonnell a phecynnu cynigion yn gynllun integredig oedd prosiectau llwyddiannus yr ymgwymerwyd â nhw yn y gorffennol. Os yw'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy i lwyddo, dylid pwysleisio'n gryf y bydd angen cyllid craidd ar gyfer rheoli'r rhwydwaith yn gynaliadwy dros y tymor hir.

Atodiad 1 Byrfoddau

AAS	Asesiad Amgylcheddol Strategol
BTCV Cymru	Ymddiriedolaeth Gwirfoddolwyr Cadwraeth Prydain (Cymru)
BHS	Cymdeithas Ceffylau Prydain
CAMS	System Rheoli Mynediad i Gefn Gwlad
CC	Y Comisiwn Coedwigaeth
CCGC	Cyngor Cefn Gwlad Cymru
CRAG	Grŵp Mynediad Hamdden i Gefn Gwlad
CSC	Cyngor Sir Caerfyrddin
CSCer	Cyngor Sir Ceredigion
CSP	Cyngor Sir Penfro
Cyngh. Cym.	Cynghorau Cymuned
DEFRA	Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig
EC	Y Gymuned Ewropeaidd
GIS	System Wybodaeth Ddaearyddol
GLASS	Cymdeithas y Lonydd Gwyrdd
GLIC	Gorchymyn Llwybr Cyhoeddus
Ha.	Hectar (1=2.47 erw)
Km.	Cilomedr (1= 5/8 milltir)
LICC	Llywodraeth Cynulliad Cymru
ODPM	Swyddfa'r Dirprwy Brif Weinidog
PCBB	Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog
TRF	Cymdeithas y Marchogion
TRO	Gorchymyn Rheoli Traffig
SWWITCH	Consortiwm Cludiant Integredig De-orllewin Cymru
UCR	Ffordd Annosbarthedig

Atodiad 4

Cyfeirnod Blaenorol y Plwyf	Nifer pob dosbarth o hawliau tramwy				Hyd pob dosbarth o hawliau tramwy		Cyfanswm Nifer Hawliau Tramwy	Cyfanswm Hyd Hawliau Tramwy (m)	Cyfanswm % Hawliau Tramwy
	Cyngor Cymuned	Llwybr Troed	Llwybr Ceffyl	Cilffordd	Llwybr Troed	Llwybr Ceffyl			
1	Abernant	26	1	0	16705	665	27	17370	0.7%
2	Abergwili	29	0	0	18609	0	29	18609	0.7%
3	Y Betws	62	3	0	45785	2797	65	48582	1.9%
4	Cilymaenllwyd	56	0	0	43686	0	56	43686	1.7%
5	Cenarth	35	6	0	29000	6331	41	35332	1.4%
6	Cynwyl Elfed	63	4	0	62658	3919	67	66577	2.6%
7	Cynwyl Caio	59	5	0	65873	7114	64	73017	2.8%
8	Cil-y-cwm	60	8	8	56525	16491	76	82883	3.2%
9	Eglwys Gymyn	39	1	1	53688	3391	41	57554	2.2%
10	Henllanfallteg	22	1	0	9633	389	23	10022	0.4%
11	Cydweli	16	1	14	9105	0	31	19250	0.7%
12	Llangeler	142	0	0	98434	0	142	98434	3.8%
13	Llanfihangel-ar-arth	100	0	0	92167	0	100	92176	3.6%
14	Llanllwni	25	1	1	23660	824	27	25221	1.0%
15	Llanybydder	27	4	7	27934	12903	38	44228	1.7%
16	Llanycrwys	22	0	0	20943	0	22	20943	0.8%
17	Llanfihangel R-y-c	20	7	5	16252	14113	32	33110	1.3%
18	Llanboidy	50	0	0	51779	0	50	51779	2.0%
19	Llanwinio	79	4	0	60010	3551	83	63561	2.5%
20	Llangynin	17	0	0	15876	0	17	15876	0.6%
21	Llanddowror	43	2	0	37710	1243	45	38953	1.5%
22	Lacharn	25	2	0	15975	1763	27	17739	0.7%
23	Llansteffan	40	0	1	14693	0	41	15105	0.6%
24	Llangynog	34	0	0	24229	0	34	24229	0.9%
25	Llangain	12	0	0	6484	0	12	6484	0.3%
26	Llanpumsaint	14	0	0	12414	0	14	12414	0.5%
27	Llanllawddog	36	1	0	25887	1279	37	27166	1.1%
28	Llangynnr	34	0	3	19968	0	37	21839	0.8%
29	Llandyfaelog	30	0	3	21007	0	33	22989	0.9%
30	Llangyndeyrn	125	3	1	80538	2983	129	83287	3.2%
31	Gorslas								
31	Llanarthne	55	1	0	28723	710	56	28723	1.1%
32	Llanddarog	23	0	0	10180	0	23	10180	0.4%
33	Llannon	65	5	0	37962	3782	70	41690	1.6%
34	Llanedi	51	0	1	33583	0	52	33737	1.3%
35	Llangennech	40	0	0	20707	0	40	20707	0.8%
36	Llanelli Wledig	125	1	0	67844	753	126	68596	2.7%
37	Llanfair-ar-y-Bryn	84	15	5	67531	21834	104	94221	3.6%
38	Llansawel	11	4	2	7509	9199	17	35745	1.4%
39	Llanwrda	11	2	6	8843	607	19	13949	0.5%
40	Llanfynydd	25	0	0	20668	0	25	20668	0.8%
41	Llanegwad	79	0	0	61822	0	79	61822	2.4%
42	Llangathen	20	3	0	13275	1708	23	14983	0.6%

Atodiad 4

Cyfeirnod Blaenorol y Plwyf	Nifer pob dosbarth o hawliau tramwy				Hyd pob dosbarth o hawliau tramwy		Cyfanswm Nifer Hawliau Tramwy	Cyfanswm Hyd Hawliau Tramwy (m)	Cyfanswm % Hawliau Tramwy
	Cyngor Cymuned	Llwybr Troed	Llwybr Ceffyl	Cilffordd					
					Llwybr Troed	Llwybr Ceffyl			
44	Manordeilo a Salem	189	2	0	136810	540	191	137350	5.3%
44	Dyffryn Cennen								
45	Llansadwrn	62	1	0	45203	1091	63	46294	1.8%
46	Llanymddyfri	18	0	1	10430	0	19	10560	0.4%
48	Llangadog	128	6	0	99883		134	108519	4.2%
49	Llanddeusant	31	5	0	24374	712	36	25085	1.0%
50	Llanfihangel Aberbythych	59	2	0	35417	2872	61	38289	1.5%
51	Llandybïe	133	1	4	78589	1050	138	83039	3.2%
53	Meidrim	36	1	0	30925	50	37	30975	1.2%
54	Myddfai	28	8	1	27489	18900	37	46761	1.8%
55	Bronwydd								
55	Llannewydd/Merthyr	15	3	0	10770	4144	18	14914	0.6%
56	Pentywyn	5	0	2	4012	0	7	5876	0.20%
57	Trimsaran	27	1	2	11211	184	30	11790	0.5%
58	Pencarreg	25	0	1	23513	0	26	25101	1.0%
59	Pontyberem	52	0	0	30955	0	52	30955	1.2%
60	Chwarter Bach	63	4	0	30476	10757	67	41233	1.6%
61	Caerfyrddin	26	0	1	14452	0	27	15518	0.6%
62	Llanismel	48	5	6	25058	838	59	31687	1.2%
63	Sandêr	34	1	2	28686	518	37	29722	1.2%
64	Talylychau	55	0	0	52007	0	55	52007	2.0%
65	Trelech a'r Betws	76	5	0	68482	3720	81	72203	2.8%
66	Hendy-gwyn	4	0	1	2486	0	5	3750	0.1%
67	Cwmaman	32	1	0	6043	344	33	6387	0.2%
68	Rhydaman	14	1	0	2771	95	15	2865	0.1%
69	Tref Llandeilo	10	0	0	1657	0	10	1657	0.1%
70	Castell Newydd Emlyn	2	1	0	714	453	3	1167	0.0%
71	Porth Tywyn a Phen-bre	75	8	10	44985	8538	93	66080	2.6%
72	Tref Llanelli	27	0	0	9442	0	27	9442	0.4%
TOTAL		3205	141	89	2312123	173155	3435	2582662	100%
Cynghorau Cymuned (31) sy'n rhan o Raglen Gymunedol 2006-07							1017966		39.4%
Cynghorau Cymuned (41) nad ydynt yn rhan o Raglen Gymunedol 2006-07							1537368		59.5%

Sylwer Mae'r tabl yn rhestr'r holl Gyngorau Cymuned a grëwyd adeg yr Ad-drefnu Llywodraeth Leol diwethaf. Serch hynny, mae'r llwybrau a'u hyd yn y Cymunedau newydd hyn wedi cael eu cadw yn y Plwyfi blaenorol, fel y disgrifir yn Natganiad y Map Diffiniol.

26 Llanpumsaint. Mae wedi colli ychydig o'i lwybrau i Gyngor Cymuned newydd Bronwydd

31 Llanarthne. Mae wedi colli ychydig o'i lwybrau i Gyngor Cymuned Gorslas, ac mae'r un rhif gan y ddau - 31

52 Mae Clunderwen wedi symud i Sir Benfro

73, 74, 75 Mae Grondre, Llanfallteg, Llangan wedi cael eu cynnwys mewn Cyngorau Cymuned eraill.

44 Bellach mae Dyffryn Cennen yn Gyngor Cymuned ar wahân i Manordeilo a Salem ond bydd yn cadw'r un rhif - 44

55 Erbyn hyn mae Bronwydd yn Gyngor Cymuned ar wahân ac wedi etifeddu rhai o'r llwybrau gan Gyngorau Cymuned Llanpumsaint a Llannewydd a Merthyr.

57 Mae Trimsaran yn Gyngor Cymuned ar wahân i Ben-bre

57 +71 Mae Pen-bre wedi uno â Phorth Tywyn ac wedi cymryd ei rif.

ATODIAD 5

CYNLLUN GWELLA HAWLIAU TRAMWY - RHESTR O'R YMGYN-GHOREION (389)

CYNGHORAU CYMUNED (72)

Cyngor Cymuned Abergwili
Cyngor Cymuned Aber-nant
Cyngor Cymuned Bronwydd
Cyngor Cymuned Cenarth
Cyngor Cymuned Cil-y-cwm
Cyngor Cymuned Cilymaenllwyd
Cyngor Cymuned Cwarter Bach
Cyngor Cymuned Cynwyl Elfed
Cyngor Cymuned Cynwyl Gaeo
Cyngor Cymuned Dyffryn Cennen
Cyngor Cymuned Eglwys Gymyn
Cyngor Cymuned Gors-las
Cyngor Cymuned Hendy-gwyn
Cyngor Cymuned Henllan Fallteg
Cyngor Cymuned Llangadog
Cyngor Cymuned Llangathen
Cyngor Cymuned Llangeler
Cyngor Cymuned Llangennech
Cyngor Cymuned Llangyndeyrn
Cyngor Cymuned Llangynin
Cyngor Cymuned Llangynnwr
Cyngor Cymuned Llangynog
Cyngor Cymuned Llanarthne
Cyngor Cymuned Llanboidy
Cyngor Cymuned Llandybïe
Cyngor Cymuned Llandyfaelog
Cyngor Cymuned Llanddarog
Cyngor Cymuned Llanddeusant
Cyngor Cymuned Llanddowror
Cyngor Cymuned Llanedi
Cyngor Cymuned Llanegwad
Cyngor Cymuned Llan-gain
Cyngor Cymuned Llanfair-ar-y-bryn
Cyngor Cymuned Llanfihangel Aberbythych
Cyngor Cymuned Llanfihangel Rhos y Corn
Cyngor Cymuned Llanfihangel-ar-arth
Cyngor Cymuned Llanfynydd
Cyngor Cymuned Llanismel

Cyngor Cymuned Llanllawddog
Cyngor Cymuned Llanllwni
Cyngor Cymuned Llannewydd a Merthyr
Cyngor Cymuned Llannon
Cyngor Cymuned Llanpumsaint
Cyngor Cymuned Llansadwrn
Cyngor Cymuned Llansawel
Cyngor Cymuned Llansteffan.
Cyngor Cymuned Llanwinio
Cyngor Cymuned Llanwrda
Cyngor Cymuned Llanybydder
Cyngor Cymuned Llan-y-crwys
Cyngor Cymuned Manordeilo a Salem
Cyngor Cymuned Meidrim
Cyngor Cymuned Myddfai
Cyngor Cymuned Pencarreg
Cyngor Cymuned Pentywyn
Cyngor Cymuned Pontyberem
Cyngor Cymuned Talylychau
Cyngor Cymuned Trelech a'r Betws
Cyngor Cymuned Trimsaran
Cyngor Cymuned y Betws
Cyngor Gwledig Llanelli
Cyngor Tref Caerfyrddin.
Cyngor Tref Castellnewydd Emlyn
Cyngor Tref Cwmaman
Cyngor Tref Cydweli
Cyngor Tref Lacharn
Cyngor Tref Llandeilo
Cyngor Tref Llanelli
Cyngor Tref Llanymddyfri
Cyngor Tref Pen-bre a Phorth Tywyn
Cyngor Tref Rhydaman
Cyngor Tref Sanclêr

AELODAU SENEDDOL AC AELODAU O'R CYNULLIAD (14)

Mr A Price
Aelod Seneddol
Dwyrain Caerfyrddin a Dinefwr

Mr N Ainger
Aelod Seneddol
Gorllewin Caerfyrddin a De
Sir Benfro

Ms N Griffith
Aelod Seneddol
Etholaeth Llanelli

Mr Rhodri Thomas
Aelod o'r Cynulliad
Dwyrain Caerfyrddin a Dinefwr

Ms A Burns
Aelod o'r Cynulliad
Gorllewin Caerfyrddin a De Sir Benfro

Ms H M Jones
Aelod o'r Cynulliad
Etholaeth Llanelli

Mr N Bourne
Aelod Rhanbarthol o'r Cynulliad
Canolbarth a Gorllewin Cymru

Mr A Davies
Aelod Rhanbarthol o'r Cynulliad
Canolbarth a Gorllewin Cymru

Ms N Evans
Aelod Rhanbarthol o'r Cynulliad
Canolbarth a Gorllewin Cymru

Ms J Watson
Aelod o'r Cynulliad
Canolbarth a Gorllewin Cymru

Ms G Kinnock
Aelod o Senedd Ewrop

Mrs J Evans
Aelod o
Senedd Ewrop

Mr J Evans
Aelod o Senedd Ewrop

Mrs E Morgan
Aelod o Senedd Ewrop

AELODAU/YMGYNGHORWYR FFORWM MYNEDIAD LLEOL SIR GAERFYRDDIN (25)

Mr Roy Jones
Mr K Morgan
Mr E Harris
Mr G Williams
Mr D J Hughes
Mrs J Samuel
Mr D Foot
Mrs P Arlette
Mr L Thomas
Mr E Jones
Dr D Hunter

Mrs C Rankin
Mr J Hollies
Ms P Sykes
Mrs R Jones
Mrs K Birch
Mr A Richards
Councillor C Scourfield
Mr B Hancock
Mr W Theophilus
Mr E Sanders Menter Coedwigaeth Llanymddyfri
Mr P Snaith Cyngor Sir Caerfyrddin
Mr A Russ Cyngor Sir Caerfyrddin
Mr P Stone Cyngor Cefn Gwlad Cymru
Ms L Austin Archaeoleg Cambria

FFORYMAU MYNEDIAD LLEOL CYFAGOS (6)

Ms L Evans Fforwm Mynediad Lleol Abertawe
Mr D Parsons Fforwm Mynediad Lleol Powys
Mr A Richards Fforwm Mynediad Lleol Sir Benfro
Mr I Dutch Fforwm Mynediad Lleol Ceredigion

Mr C Williams Fforwm Mynediad Lleol
Castell-nedd Port Talbot
Mr R Ball Awdurdod Parc
Cenedlaethol Bannau Brycheiniog

GRWPIAU CERDDED (9)

Mr David Bush Cymdeithas y Cerddwyr - Caerfyrddin a'r Cylch
Mr David Foot Cymdeithas y Cerddwyr - Dinefwr
Mrs Nina Clements Cymdeithas y Cerddwyr - Llanelli
Mrs Shirley Kinghorn Cymdeithas y Cerddwyr - Aberystwyth
Ms K Gill Cymdeithas y Cerddwyr - Aberteifi
Mr Phillip Lodwick Cymdeithas y Cerddwyr - Llanbedr Pont Steffan
Mrs Christine Morris Cymdeithas y Cerddwyr - Sir Benfro
Pencadlys Cymdeithas y Cerddwyr - Llundain
Cerddwyr Cymru Caerdydd

CLYBIAU MARCHOGAETH (20)

Mrs S Punnett
Clybiau Marchogaeth Prydeinig
(Gorllewin Cymru)
Abertawe

Ms D Kelly
Clwb Marchogaeth Afon
Port Talbot

Ms S Merritt
Clwb Marchogaeth
Bae Ceredigion
Ceredigion

Mr N Bundock
Clwb Marchogaeth Cwmaman
Rhydaman

Ms C Davies
Clwb Marchogaeth Cwm Derwen
Hendy-gwyn

Mrs K Lucas
Clwb Marchogaeth Cwm Lluchwr
Rhydaman

Ms H Nolan
Clwb Marchogaeth Dyffryn Clettwr
Castellnewydd Emlyn

Ms W Davies
Clwb Marchogaeth Dyffryn Paith
Aberystwyth

Mrs S Clarke
Clwb Marchogaeth Gŵyr
Abertawe

Mrs M Watkins
Clwb Marchogaeth Tivyside
Trefdraeth Sir Benfro

Mrs V Linton
Clwb Marchogaeth Dyffryn Tywi
Llandeilo

Mrs M Boyes
Clwb Marchogaeth Dyffryn Aeron
Llanbedr Pont Steffan

Mr J Davies
Clwb Marchogaeth Gorllewin Cymru
Abergwaun

Mrs E Price
Comisiynydd Ardal
Pontarddulais

Mrs B Stead
Comisiynydd Ardal
Llanddarog
Sir Gaerfyrddin

Mrs B Stead
Comisiynydd Ardal
Llandeilo

Mrs H Williams
Comisiynydd Ardal
Llangadog

Mrs V Stace
Comisiynydd Ardal
Hendy-gwyn

E John
Comisiynydd Ardal
Rhydaman

Mrs H Furneaux
Comisiynydd Ardal

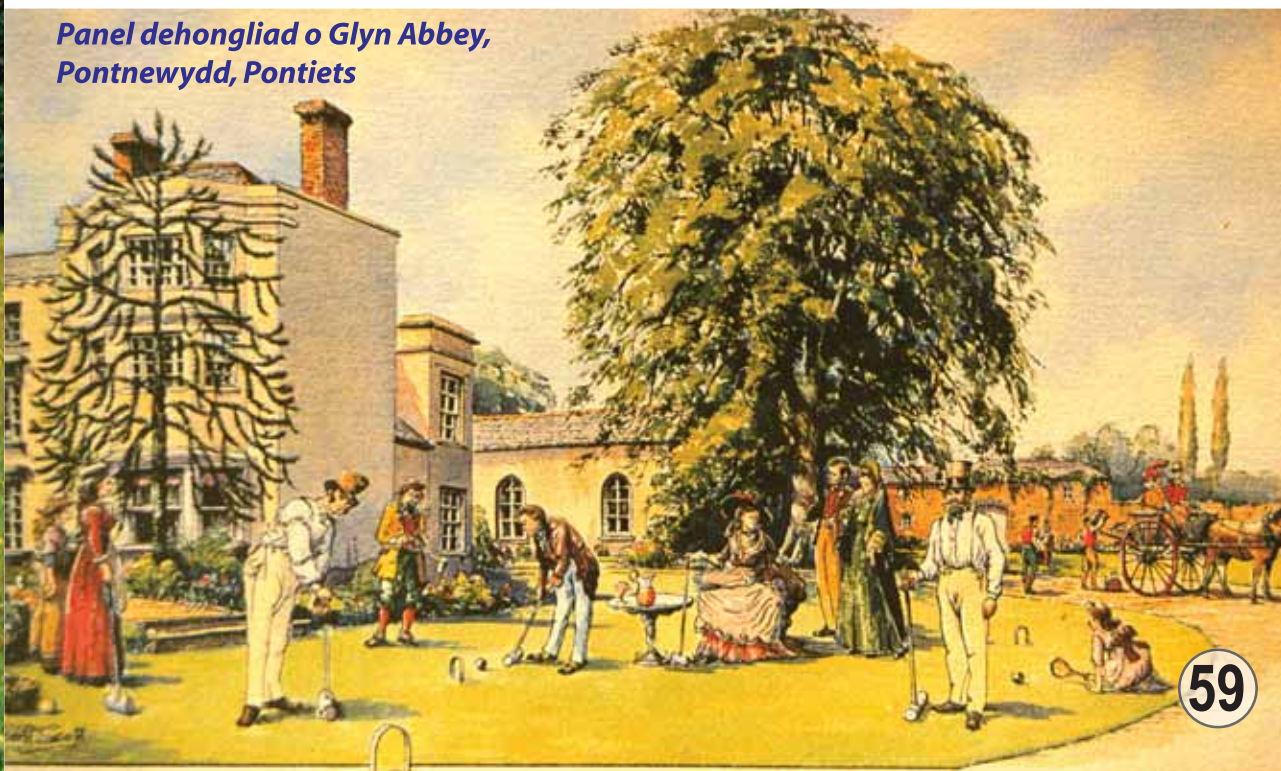

CYRFF/MUDIADAU (130)

Adolygiad o Hawliau Tramwy - Wiltshire
All Wheel Drive Club - Uckfield
Anabledd Cymru - Caerffili
Antur Cwm Taf/Tywi - Sanclêr
Antur Teifi - Aberarad
Anturiaeth Dyffryn Aman - Rhydaman
Arbenigwyr Cymunedol Foothold - Llanelli
Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru - Castell-nedd
Association of Rover Clubs - Llundain
Autism Cymru
Auto Cycle Union - Rugby
Awdurdod Datblygu Cymru - Caerdydd
Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch - Caerffili
Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro
Awdurdod Twristiaeth Prydain - Llundain
BCTV Cymru - Caerdydd
Beicio Cymru - Casnewydd
CADW - Caerdydd
Canolfan Iechyd Cymru - Caerdydd
Clwb Gwersylla a Charafanio
Coed Cadw - Llanidloes
Coed Cadw - Llanidloes
Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru - Aberystwyth
Comisiwn Cydraddoldeb Hiliol (Cymru) - Caerdydd
Comisiwn Cyfle Cyfartal Cymru - Caerdydd
Comisiynwyr Ystâd y Goron - Henffordd
Crag - Grŵp Mynediad Hamdden i Gefn Gwlad
Croeso Cymru - Caerdydd
Cyclist Tourist Club - Goldaming
Cydbwyllgor ar Symudedd a Phobl Rannol Ddall - Reading
Cynghrair Iechyd Sir Gaerfyrddin
Cynghrair Iselder Cymru - Caerdydd
Cynghrair Twristiaeth Cymru - Caerdydd
Cyngor Canolog ar gyfer Hamdden Gorfforol - Llundain
Cyngor Cefn Gwlad Cymru - Aberystwyth
Cyngor Cymru i'r Deillion - Caerdydd
Cyngor Cymru i'r Deillion - Pontypridd
Cyngor Chwaraeon Cymru - Caerdydd
Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru - Y Drenewydd
Cyngor Mynydd Prydain - Manceinion
Cyngor Ogofa Cambria - Maenordeilo
Cyngor Sgowntiaid Cymru - Llanilltud Fawr
Cyngor y Parciau Cenedlaethol - Llundain
Cymdeithas Awdurdodau'r Parciau Cenedlaethol - Caerdydd
Cymdeithas Beicio Mynydd Ryngwladol - Ledbury
Cymdeithas Beicwyr Gwlad Cymru - Castell-nedd
Cymdeithas Cerddwyr Pellter Hir - Caerdydd

Cymdeithas Cyfeiriadu Cymru - Abertawe
Cymdeithas Cyfreithwyr Cymru - Caerdydd
Cymdeithas Chwaraeon Cymru - Caerdydd
Cymdeithas Edward Llwyd - Rhuthun
Cymdeithas Ganollog y Prîswyr Amaethyddol - Abertawe
Cymdeithas Geffylau Prydain
Cymdeithas Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Gaerfyrddin - Caerfyrddin
Cymdeithas Gyrru Prydain - Hendy-gwyn
Cymdeithas Gyrrwyr Anabl - Norwich
Cymdeithas Iselder Manig Cymru - Casnewydd
Cymdeithas Llandysul a Phont-tyweli
Cymdeithas Lleiafrifoedd Ethnig Cymru Gyfan - Caerdydd
Cymdeithas Mannau Agored - Henley on Thames
Cymdeithas Marchogaeth Merlod Cymru - Llanwrtyd
Cymdeithas Mynediad Tir a Hamdden
Cymdeithas Mynediad Tir a Hamdden - Swydd Amwythig
Cymdeithas Porwyr - Mynydd Mallaen
Cymdeithas Tir a Busnes Cefn Gwlad - Caerfyrddin
Cymdeithas y Ffermwyr-Denantiaid - Amwythig
Cymdeithas y Lonydd Gwyrdd - Peterborough
Cymdeithas y Syrfewyr Sir - Trowbridge
Cymdeithas Ymwelwyr Sir Gâr
Cymdeithas yr Hostelaau Ieuencid - Swydd Derby
Cymunedau yn Gyntaf a'r Uned Cynhwysiad Cymdeithasol - Caerfyrddin
Cyswllt Ffermio - Caerdydd
Datblygu Cymunedol Cwm Gwendraeth - Pont-henri
Ffederasiwn Beicio Prydain - Manceinion
Ffederasiwn Cenedlaethol Llwybrau Ceffyl - Accrington
Ffederasiwn Clybiau Ffermwyr Ifanc Cymru - Caerfyrddin
Ffederasiwn Cyfeiriadu Prydain - Matlock
Ffederasiwn Cymdeithasau Chwaraeon i'r Anabl - Sir y Fflint
Ffederasiwn Sefydliadau'r Merched, Sir Gaerfyrddin - Coventry
Fforwm Chwaraeon Modur Cymru - Y Rhws
Fforwm Rheilffordd Calon Cymru - Llandrindod
Groundwork Cymru - Pontypridd
Grŵp Cynghori ar Ffermio a Bywyd Gwylt - Dolgellau
Grŵp Gweithredu Llwybrau Ceffyl Caerfyrddin
Gwasanaethau Dementia - Caerdydd
Gwobr Dug Caeredin - Windsor
Gŵyl Cefn Gwlad
Iechyd Meddwl Cymru - Castell-nedd
Llanfihangel Rhos-y-corn
Llywodraeth Cynulliad Cymru - Swyddfeydd Caerdydd a Phenllergaer
MENCAP Cymru - Caerdydd
Menter Bro Dinefwr - Llandeilo
Menter Coedwigaeth Cymru Aberystwyth
Menter Cwm Gwendraeth - Pontyberem

**Panel dehongliad o Glyn Abbey,
Pontnewydd, Ponttiets**

CYRFF/MUDIADAU (130)

Merched y Wawr – Aberystwyth
MIND Cymru – Caerfyrddin
Mynydd Llanllwni
Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog
Partneriaeth Twristiaeth De-orllewin Cymru - Llangathen
Pencadlys SUSTRANS - Bryste
Prif Swyddfa'r Ystadau Amddiffyn - Sutton Coldfield
Pwyllgor Ymgynghorol ar Gludiant Pobl Anabl - Llundain
RSPB Cymru – Caerdydd
Rhwydwaith Amgylchedd Pobl Dduon - Llanberis
Rhwydwaith Hamdden Cefn Gwlad - Sheffield
Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig - Llundain
Sefydliad Cenedlaethol Brenhinol Pobl Ddall - Caerdydd
Sefydliad Prydeinig y Galon – Caerdydd
Sefydliad Swyddogion Hawliau Tramwy Cyhoeddus - Skipton
SUSTRANS Cymru – Abertawe
Symud Ymlaen – Llandysul
Tir Coed – Llanbedr Pont Steffan

Trail Riders Fellowship – Market Drayton
Transport 2000 – Llundain
Tywyswyr Mynydd Prydain - Conwy
The Sleeping Giant Foundation – Abertawe
Un Llais Cymru - Rhydaman
Undeb Amaethwyr Cymru – Caerfyrddin ac Aberystwyth
Undeb Cenedlaethol yr Amaethwyr – Abertawe
Uned Hybu Iechyd Sir Benfro a Sir Gaerfyrddin
Y Comisiwn Coedwigaeth – Aberystwyth
Ymddiriedolaeth Cilffyrdd a Llwybrau Ceffyl – Newcastle upon Tyne
Ymddiriedolaeth Fieldfare - Fife
Ymddiriedolaeth Natur De a Gorllewin Cymru - Cilgerran
Ymddiriedolaeth y Tywysog Cymru - Caerdydd a Llanelli
Ymgyrch Diogelu Cymru Wledig - Y Trallwng
Yr Arolwg Ordnans - Southampton
Yr Arolygiaeth Gynllunio - Caerdydd
Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol – Llandeilo
Yr Ymddiriedolaeth Natur – Sir Gaerfyrddin

YMGYNGHOREION ERAILL YNGHYLCH MYNEDIAD (61)

A a J Holkes Lacharn
C Felices Llanelli
D Jones Caerfyrddin
E Nichols Caerfyrddin
E.P. Lloyd Llanelli
G.M Griffiths Porth Tywyn
Meddwl Iach yn y Gwaith Rhondda Cynon Taf
J Langley Llanymddyfri
J.S Thomas Llandybïe
K Glynn Llan-y-bri
Y Fonesig May M Lewis Llanelli
M Allen Llanelli
C.A. Roberts Pont-y-clun
M Evans Llanboidy
A Jones Caerfyrddin
A Thomas Llanboidy
A Williams Llanelli
Mr a Mrs Morgan Cydweli
C Robins Llanelli
D Morgan Caerfyrddin
D V Davies Caerfyrddin
D.H. Watkins Llanelli
D.J Cameron Llanelli
E.G Jones Caerfyrddin
G Davies Llangadog
G Grant Llanelli
G Randle Llanelli
J Raymond Caerfyrddin

R Smith Llanelli
T.J. Wright Llanelli
Y Cyng. T. Jones Llandysul
A Williams Porth Tywyn
B Brown Porth Tywyn
B Samuel Llanelli
C Edwards Llanybydder
E.M. Havard Llanelli
E.S. Evans Llandeilo
F.G. Fryer Llanelli
Mrs Harding Rhydaman
J Aldwinckle Llanelli
J Hughes Llanelli
J Hulme Llanelli
J Madeira-Cole Llangadog
M Hubbard Porth Tywyn
M Thomas Caerfyrddin
C.A. Williams Llandybïe
M.D Lowndes Llansteffan
N Davies Llanelli
P.J. Griffiths Cwmllynfell
W Porritt Llangennech
S John Llanelli
R Lewis Llanelli
S Mann Pontyberem
S.E. Foster Caerfyrddin
T Rickwood Porth Tywyn
Tal Griffiths Caerfyrddin

J.W. Griffiths Llanelli
M Thomas Cydweli
N Moore Llanelli
N.A Page Llanelli
R G Thomas Llanelli

Panel dehongliad - camlas Kymer, y gamlas
hynaf yng Nghymru, Pontnewydd, Ponttiets

